

Επετειακή
Έκδοση ΕΕΤ

Γενική Συνέλευση 2018

Από τα 70 στα 90

Ο απολογισμός μίας
κρίσιμης εικοσαετίας

Από τα 70 στα 90

Ο απολογισμός μίας
κρίσιμης εικοσαετίας

Από τα 70 στα 90

Ο απολογισμός μίας κρίσιμης εικοσαετίας

ISBN: 978-960-6867-28-6

Α΄ έκδοση

Μάιος 2018

© Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Αμερικής 21Α - 106 72, Αθήνα

Ιστοσελίδα: www.hba.gr

Επικοινωνία: hba@hba.gr

Κείμενα, επιμέλεια: ΕΕΤ

Εξώφυλλο - Σελιδοποίηση - Σχεδιασμός: Ιωάννα Θεοχάρη

Ηλεκτρονική επεξεργασία - Παραγωγή: Γραφικές Τέχνες ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.

Σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993 και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η μετάφραση, η αναπαραγωγή ή η αντιγραφή του παρόντος έργου, εν όλω ή εν μέρει, με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (γραφικό, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, συμπεριλαμβανομένης της ηχογράφησης ή αποθήκευσής του σε βάση δεδομένων), χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Η απαγόρευση αυτή συμπεριλαμβάνει τη στοιχειοθεσία και σελιδοποίηση του εξωφύλλου και γενικότερα την όλη αισθητική εμφάνιση του βιβλίου.

Από τα 70 στα 90

Ο απολογισμός μίας
κρίσιμης εικοσαετίας

Η ΕΕΤ στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου
παρακολουθεί το σύνολο των εξελίξεων
πανευρωπαϊκά και υποστηρίζει τα μέλη της.

Προλογικό σημείωμα

Στην επετειακή εκδήλωση των 70 χρόνων δράσης της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, ο Καθηγητής κ. Κώστας Κωστής, σήμερα Διευθυντής του Ιστορικού Αρχείου της Alpha Bank, έδωσε με τη ματιά του ιστορικού μία πανοραμική εικόνα της λειτουργίας του Τραπεζικού Συστήματος από το νεοσυσταθέν ελληνικό κράτος, μέχρι και το 1997, με την έκδοση «Συνεργασία και Ανταγωνισμός τα 70 χρόνια της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών». Το έργο διατηρεί και σήμερα την επικαιρότητά του, το θεωρούμε αναπόσπαστο μέρος της διαδρομής και του αρχείου της EET και γι' αυτό προχωρήσαμε, με τη σύμφωνη γνώμη του συγγραφέα, στην επανέκδοσή του.

Θελήσαμε, ωστόσο, με ίδιες δυνάμεις της Γενικής Γραμματείας και του στελεχειακού δυναμικού της EET να καταγράψουμε, όχι με τη ματιά βέβαια του ιστορικού, ένα συνοπτικό απολογισμό, τόσο για την πορεία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το 1998 μέχρι σήμερα, όσο και για την προσαρμοσμένη στις νέες συνθήκες δράση της EET, στην πρόσφατη εικοσαετία, δηλαδή στην πορεία της από τα 70 στα 90 χρόνια λειτουργίας.

Τις δύο κρίσιμες δεκαετίες που διανύσαμε από το 1997 μέχρι και σήμερα, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις. Κάποιες από αυτές ιδιαίτερα θετικές, αλλά και κάποιες άλλες ιδιαίτερα κρίσιμες, ιδίως μετά την εκδήλωση της ελληνικής δημοσιονομικής κρίσης και της συρρίκνωσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας, που είχαν ως αποτέλεσμα την ανάγκη λήψης διαρθρωτικών μέτρων και μεταρρυθμίσεων, που αποδυνάμωσαν και συρρίκνωσαν το τραπεζικό σύστημα και την οικονομία αισθητά.

Η εικόνα τις δύο αυτές δεκαετίες είναι μικτή. Η Ελλάδα είχε κατακτήσει τη θέση της στην ευρωπαϊκή οικογένεια, είχε ολοκληρώσει την προετοιμασία για την είσοδό της στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα, είχε μπει σε τροχιά υψηλής

ανάπτυξης, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα απογαλακτίστηκε από την έντονη κρατική επιρροή, η Ευρώπη εκσυγχρόνιζε με ταχείς ρυθμούς τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος και την τραπεζική δραστηριότητα γενικά, με σημείο αναφοράς την κατάργηση όλων των ποσοτικών περιορισμών στη χρηματοδότηση και τη διοχέτευση σημαντικής ρευστότητας σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά μέσω δανειακών κεφαλαίων. Δημιουργήθηκε έτσι ένα πρόσφορο έδαφος αλματώδους προόδου και ανάπτυξης του ιδιωτικού πλέον ελληνικού τραπεζικού συστήματος, σε ένα περιβάλλον διαρκών προκλήσεων εντός και εκτός Ελλάδος. Η «Εκθεση Καρατζά» είχε θέσει τις βάσεις ώστε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα όχι μόνο να συνεχίσει την αυξανόμενη διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων και τη μετάβαση από τη συγκέντρωση στο δημόσιο τομέα, στη διασπορά στον ιδιωτικό, αλλά και να απεμπλακεί από την εξάρτηση (διοικητική κυρίως) από το δημόσιο τομέα και να λειτουργεί με αμιγώς ιδιωτικά και οικονομικά κριτήρια στη χρηματοδότηση της οικονομίας.

Στην εξέλιξη αυτή υπήρξε σημαντική η ενίσχυση της τραπεζικής ένωσης και η διαμόρφωση κοινών ευρωπαϊκών κανόνων και οδηγιών, σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, και την κίνηση κεφαλαίων.

Τη 10ετία 1998-2008, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα διανύει μία εξαιρετική πορεία. Διευρύνει σημαντικά την παρουσία του διεθνώς, ιδιαίτερα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, αποκτά απρόσκοπτη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου με ανταγωνιστικούς όρους, προσελκύει υψηλό ποσοστό καταθέσεων και χρηματοδοτεί με ταχείς ρυθμούς την οικονομία και τους πελάτες, κυρίως δε στηρίζει ενεργά τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και όλα της τα έργα, μικρά ή μεγάλόπνοα. Την ίδια χρονική περίοδο ολοκληρώνονται και χρηματοδοτούνται σημαντικά έργα υποδομής στην Ελλάδα, όπως ο Νέος Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, η Αττική Οδός, η Εγνατία Οδός, το Αττικό Μετρό.

Σε αυτό το κλίμα έντονης ανάπτυξης συμβάλλει αποφασιστικά το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, επενδύοντας σημαντικά ποσά σε νέα και παλαιά δίκτυα εξυπηρέτησης πελατείας, σύγχρονες τεχνολογίες και καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, με το βλέμμα στραμμένο σε καθετί νέο, στην τεχνολογία, στα μέσα πληρωμών, σε μεγάλα έργα στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στη χρηματοδότηση των νοικοκυριών. Είχε δημιουργήσει όλες τις προϋποθέσεις για να συνεχίσει την επιτυχημένη πορεία του, αλλά η επόμενη 10ετία ανέκοψε τις προσδοκίες του και η αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης και της απώλειας ανταγωνιστικότητας δοκίμασε τις αντοχές της κοινωνίας και της οικονομίας. Οι επιπτώσεις της ελληνικής κρίσης χρέους στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπήρξαν, αρνητικά, καταλυτικές. Ο ελληνικός

τραπεζικός τομέας συρρίκνωσε δραματικά το ενεργητικό του και τη μέχρι τότε ανοδική του πορεία, τα κεφάλαια των ελληνικών τραπεζών υπέστησαν σημαντικές μειώσεις, τα μέχρι τότε επενδυθέντα σε αυτές ιδιωτικά κεφάλαια εξαυλώθηκαν, λόγω του PSI και του σημαντικού ύψους μη εξυπηρετούμενων δανείων που σχηματίστηκαν, απαιτήθηκαν τρεις σημαντικές ανακεφαλαιοποιήσεις σε βραχύ σχετικά χρονικό διάστημα, και σχηματισμός πρωτοφανούς ύψους προβλέψεων για επισφαλή δάνεια, περισσότερες, επίσης, ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests), οι αποταμιεύσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων είτε μεταφέρθηκαν εκτός Ελλάδος είτε αναλήφθηκαν από το τραπεζικό σύστημα και χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη των εσωτερικών αναγκών τους, οι διεθνείς αγορές παρέμειναν ως επί το πλείστον κλειστές για τις τράπεζες και τέλος το ενδιαφέρον για νέες χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, κυριολεκτικά εκμηδενίστηκε. Για πρώτη, επίσης, φορά ο ρυθμός αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων επιχειρηματικής, καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης, αυξήθηκε με ανεξέλεγκτους ρυθμούς και έφτασε σε επίπεδα άγνωστα μέχρι τότε στην ελληνική οικονομία, καταλείποντας ένα βαρύ κληροδότημα της κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Κατά τη διάρκεια της κρίσης το ελληνικό τραπεζικό σύστημα απώλεσε όχι μόνο το αναπτυξιακό του κεκτημένο, αλλά και την ίδια τη θεαματική του ενδυνάμωση κατά την προηγούμενη 10ετία.

Από την ανάγνωση των στοιχείων, που παρατίθενται στη συνέχεια δικαιολογείται, ωστόσο, μία διαπίστωση. Η δεκαετία 2008 -2018 στέρησε μεν την εθνική οικονομία αλλά και τις τράπεζες από το στοιχείο της δυναμικής και της ανάπτυξης, ζημίωσε μετόχους, φορολογούμενους, τράπεζες και κοινωνία παράλληλα, ωστόσο, σηματοδότησε για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα την έναρξη μιας περιόδου στη διάρκεια της οποίας συντελέστηκαν σημαντικές δομικές αλλαγές. Τη δεύτερη αυτή δεκαετία, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αφομοίωσε καταγιστικές ρυθμιστικές εποπτικές μεταβολές, που αφορούσαν, όχι μόνο την εταιρική του δομή και τη λειτουργία του με τα πλέον απαιτητικά πρότυπα εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και αυστηρές προδιαγραφές κεφαλαιακής επάρκειας, στάθμισης κινδύνων και διαχείρισης ενεργητικού. Οι εξαιρετικά σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος διευρύνθηκαν ακόμη περισσότερο με την ανάληψη της Εποπτείας των ευρωπαϊκών συστημικών τραπεζών (μεταξύ των οποίων και 4 ελληνικών) από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM), από τον Νοέμβριο του 2014. Έτσι σε μία 10ετία το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έπρεπε να ισορροπήσει ανάμεσα στην πρωτόγνωρη στη μέχρι τότε σύγχρονη ιστορία του, συρρίκνωση και στην, επίσης, καινοφανή και εκτεταμένη ρύθμιση του τρόπου λειτουργίας του, με όρους αντίστοιχους των λοιπών συστημικών ευρωπαϊκών τραπεζών, που δεν βίωσαν την ίδια οικονομική κρίση χρέους. Την ίδια χρονική

περίοδο το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έπρεπε να προσαρμοστεί και σε μεγάλο βαθμό προσαρμόστηκε στα σύγχρονα μέσα πληρωμών και στις αλματώδεις εξελίξεις της τεχνολογίας.

Σήμερα, έχει αρχίσει να γεννιέται μέσα μας, ξανά και βήμα βήμα, η αισιοδοξία. Η ΕΕΤ μοιράστηκε όλες τις μεγάλες στιγμές του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τις δύο αυτές δεκαετίες. Με την ενεργό στήριξη των Διοικήσεων των μελών μας, αλλά και των πολυάριθμων εκπροσώπων αυτών, σε διατραπεζικές επιτροπές, συντονιστικού, ή τεχνικού χαρακτήρα, παρακολούθησαμε, στενά, τις εξελίξεις, σε ρυθμιστικό, κανονιστικό, νομοτεχνικό, λειτουργικό και εφαρμοστικό επίπεδο. Επιδιώκουμε να βελτιώσουμε την εικόνα μας στην πελατεία και την κοινωνία, να αποκαταστήσουμε την ικανότητά μας να χρηματοδοτούμε την οικονομία και τις επενδύσεις, να ενισχύσουμε την εμπιστοσύνη των πελατών και των αγορών στις προοπτικές μας. Προσπαθήσαμε να απλοποιήσουμε τη σχέση τράπεζας πελάτη και κυρίως να παρακολουθήσουμε τις πρωτοφανείς αλλαγές που επήλθαν, ιδίως μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, στον τρόπο λειτουργίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος. Οι προκλήσεις, ωστόσο, παραμένουν και είναι πολλές και σε αυτές ο ελληνικός τραπεζικός τομέας πρέπει, επίσης, να προετοιμαστεί επιτυχώς όπως έγινε και στο παρελθόν, με σημαντικές εκ μέρους του παρεμβάσεις, όπως λ.χ. μέσω της βελτίωσης της ποιότητας του ενεργητικού του, της προσέλκυσης νέων καταθέσεων, της πιστωτικής επέκτασης, της οργανικής κερδοφορίας, της βέλτιστης εταιρικής διακυβέρνησης, των επενδύσεων στην τεχνολογία, της άρσης των capital controls, του ανταγωνισμού με λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πελατών. Σε συνεργασία με τους κοινωνικούς φορείς και την πολιτεία θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι σημαντικές, αν και συχνά επώδυνες μεταρρυθμίσεις, που υλοποιήθηκαν στην Ελλάδα στο πλαίσιο των προγραμμάτων στήριξης. Θα πρέπει να σχεδιαστεί και στηριχθεί η νέα δυναμική και εξωστρεφής επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, να περιοριστεί η επιρροή του δημόσιου τομέα στην ιδιωτική οικονομία, να υλοποιηθεί ο σταδιακός παραγωγικός μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας, να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη της πολιτείας και της κοινωνίας στο ιδιωτικό επιχειρείν, τις ιδιωτικοποιήσεις και τις ιδιωτικές επενδύσεις και μέσα από όλα αυτά να ενισχυθεί η κοινωνική συνείδηση. Ευχαριστούμε, θερμά όλα τα μέλη μας, που συμμετείχαν ενεργά στη διαδικασία αυτή και βοήθησαν να διατηρήσουμε ανοικτές τις πόρτες της Ένωσης και κατά την περίοδο της κρίσης και να κρατήσουμε σταθερές διαχρονικές αξίες μας, όπως την άριστη εξυπηρέτηση και στήριξη της πελατείας, τη διαφάνεια και αξιοπιστία, τη συλλογικότητα, την ευθύνη, την εκπαίδευση, τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και τον ανοικτό διάλογο με την κοινωνία και τους φορείς.

Με την παρούσα καταγραφή ξεκινάμε εκ νέου την έκδοση του Δελτίου της ΕΕΤ, το οποίο εκδίδαμε σε τακτική βάση μέχρι και το 2007, αξιοποιώντας, σε συνοπτική μορφή, το διαθέσιμο στο αρχείο μας υλικό, τα άριστα και έμπειρα στελέχη των τραπεζών, αλλά και τις εκδόσεις της ΕΕΤ. Οι δύο στήλες ανά θεματική ενότητα αντιπαραβάλλουν τις δύο διαμετρικά αντίθετες δεκαετίες, στο σύνολο των πληροφοριών, που το τεύχος περιλαμβάνει. Στο τέλος παρατίθεται όλη η συγγραφική παραγωγή της ΕΕΤ στην τελευταία 20ετία που διανύσαμε. Αλλάζουμε συχνά, γιατί το να βελτιώνεσαι σημαίνει να αλλάζεις.

Για την Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Νικόλαος Καραμούζης
Πρόεδρος

Χαρούλα Απαλαγάκη
Γενική Γραμματέας

Πίνακας περιεχομένων

I.	Ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των Ελληνικών Τραπεζών	15
II.	Κερδοφορία - Επέκταση στο εξωτερικό - Εξαγορές & συγχωνεύσεις	25
III.	Αναπτυξιακά προγράμματα - Πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας	37
IV.	Δραστηριότητες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	53
V.	Εκπαιδευτική δραστηριότητα - Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο	61
VI.	Μεσολαβητής τραπεζικών επενδυτικών υπηρεσιών	69
VII.	Συστήματα πληρωμών - Εισαγωγή ευρώ - Ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ (sepa)	75
VIII.	Ηλεκτρονικοποίηση πληρωμών - Ψηφιακός μετασχηματισμός - Ενίσχυση εναλλακτικών καναλιών εξυπηρέτησης της πελατείας των τραπεζών (internet, mobile, ATM, APS) - Καταπολέμηση της απάτης	87
IX.	Η ενεργός συμμετοχή της ΕΕΤ στην Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ΕΤΟ/EBF)	95

I. Ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των Ελληνικών Τραπεζών

1998 – 2007

Η δεκαετία της απελευθέρωσης και της δημιουργίας των ισχυρών τραπεζικών ομίλων

2008 – 2018

Η δεκαετία της σημαντικής τραπεζικής ρύθμισης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά ταυτόχρονα της κρίσης, συρρίκνωσης αποεπένδυσης και σημαντικής αναδιάρθρωσης και συγκέντρωσης για τον ελληνικό τραπεζικό κλάδο

Κατά τη διάρκεια της 1^{ης} αυτής δεκαετίας το ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπέστη σταδιακά μεν, αλλά και με πλήρη αποτελεσματικότητα, ένα ριζικό μετασχηματισμό.

Ειδικότερα:

- καταργήθηκαν όλοι οι διοικητικοί περιορισμοί στη λειτουργία του,
- έπαψαν να υφίστανται οι τράπεζες ειδικού σκοπού και άρχισε η διαδικασία ιδιωτικοποίησης των δημοσίου χαρακτήρα τραπεζών,
- έπαψε η νομισματική χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του Ελληνικού Δημοσίου και η υποχρέωση των τραπεζών να επενδύουν υποχρεωτικά σε τίτλους του,

Η δεύτερη δεκαετία (2008-2018) θα μπορούσε, χωρίς υπερβολή, να χαρακτηριστεί η απόλυτα ρυθμιστική καταιγίδα για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο ταυτόχρονα δοκιμάστηκε σημαντικά αφενός από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, αφετέρου από την επακολουθήσασα ελληνική δημοσιονομική κρίση χρέους. Απέδειξε, έτσι, ότι ήταν εύρωστο και ισχυρό και είχε αναπτύξει σημαντικές αντοχές όλα τα προηγούμενα χρόνια και ιδίως τη δεκαετία 1998-2007.

Η προσαρμογή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στο απαιτητικό και φιλόδοξο νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, έπρεπε να υλοποιηθεί και πράγματι

- επετράπη στις τράπεζες να παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ασφαλιστικής διαμεσολάβησης, και
- απελευθερώθηκε πλήρως η στεγαστική και καταναλωτική πίστη.

Αποτέλεσμα ήταν η προσαρμογή της χώρας μας στις συνθήκες λειτουργίας του ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά και την ένταξή της στην ευρωζώνη, το 2001. Το εγχείρημα ήταν κυρίως οικονομικό και η επιτυχία του απόλυτη.

Οι ελληνικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν με απόλυτη επιτυχία στην πρόκληση αυτής της απελευθέρωσης, η οποία είχε, μεταξύ άλλων παραγόντων, ως αποτέλεσμα και την αναβάθμιση της χώρας μας στην κατηγορία των οικονομικά αναπτυγμένων. Μέσα από μια σειρά εξαγορών και συγχωνεύσεων, κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, δημιουργήθηκαν ισχυροί τραπεζικοί όμιλοι, οι οποίοι λειτούργησαν:

- με όρους οικονομίας της αγοράς,
- προς την κατεύθυνση στήριξης της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Το σημαντικό εύρος των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών και η αποδοτικότητα του κλάδου:

υλοποιήθηκε παράλληλα με τη διαχείριση των ιδιαίτερα δυσμενών επιπτώσεων της ελληνικής κρίσης χρέους, η οποία περιελάμβανε επώδυνα για τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος μέτρα όπως:

- Πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπών επιλέξιμων τίτλων (PSI+)
- Κατακόρυφη αύξηση των μη εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs) και Δανείων (NPLs)
- Πρωτοφανή σε μέγεθος και διάρκεια ύφεση της Ελληνικής οικονομίας
- Ασφυξία ρευστότητας για το τραπεζικό σύστημα
- Ανακεφαλαιοποιήσεις με κρατικούς εν μέρει πόρους και αυξημένες υποχρεώσεις αποεπένδυσης και συρρίκνωσης εργασιών. Συνολικές αυξήσεις κεφαλαίου 64 δισ.
- Εκτεταμένο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης των ελληνικών τραπεζικών ομίλων με έμφαση στην υποστήριξη των εγχώριων βασικών τραπεζικών δραστηριοτήτων και με αποεπενδύσεις στο εξωτερικό.
- Προβλέψεις, στην κορύφωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, €57 δισ.
- Εξάρτηση από ΕΚΤ €132 δισ. στην κορύφωση της κρίσης
- Επιβολή τραπεζικής αργίας και εν συνεχεία capital controls

- βελτίωσαν τον όγκο των συναλλαγών και την παραγωγικότητα
- μείωσαν δραστικά τα επιτόκια δανεισμού
- αυξήθηκαν τα καταστήματα, τα ATMs, τα POS και ιδιαίτερα η παρουσία στο εξωτερικό
- ενισχύθηκαν οι χορηγήσεις στην Ελλάδα κατά €130 δισ.
- επίσης και οι καταθέσεις αυξήθηκαν κατά €92 δισ.
- η πρόσβαση στις διεθνείς αγορές υπήρξε απρόσκοπτη και αντλήθηκαν αρκετά δισ. δανειακών κεφαλαίων
- η επέκταση στη ΝΑ Ευρώπη κορυφώθηκε
- το ενεργητικό των ελληνικών τραπεζικών ομίλων διαμορφώθηκε στο τέλος του 2007 στα 383 δισ. από 185 δισ. στο τέλος του 2000.

Επίσης, το ρυθμιστικό και οργανωτικό πλαίσιο για τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, για μετοχικούς και ομολογιακούς τίτλους, εξελίχθηκε σημαντικά.

Όλο αυτό το χρονικό διάστημα οι ελληνικές τράπεζες λειτουργούν σε ένα ιδιαίτερα αυστηρό ρυθμιστικό πλαίσιο μέσω του οποίου επιδιώκεται:

- η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος,

- Ακόμη, τράπεζες, ορισμένες εκ των οποίων με μακρά παρουσία στην Ελλάδα τέθηκαν σε διαδικασίες εκκαθάρισης, οι ξένες τράπεζες εγκατέλειψαν την ελληνική αγορά και ο κλάδος συγκεντρώθηκε, κυρίως, στις 4 συστημικές

Την ίδια 10ετία, αμέσως μετά την κρίση του 2008 κάθε πτυχή του ρυθμιστικού πλαισίου της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης γνώρισε τεράστιες αλλαγές: Το δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς, της λειτουργίας και εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, της ανάκαμψης και εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων και εταιρειών επενδύσεων, των υπηρεσιών πληρωμών, της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ανοιγμάτων, της εταιρικής διακυβέρνησης, της εγγύησης των καταθέσεων, της προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, της καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της φυσικής ασφάλειας των τραπεζικών καταστημάτων και των ATM, της αντιμετώπισης της ηλεκτρονικής απάτης και του οικονομικού εγκλήματος, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της επιβολής περιορισμών στις αναλήψεις μετρητών και τις μεταφορές κεφαλαίων από το καλοκαίρι του 2015.

- η καλύτερη δυνατή εταιρική διακυβέρνηση των φορέων παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών,
- η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα των κεφαλαιαγορών,
- η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πληρωμών,
- η προστασία των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και
- η πρόληψη και καταστολή των οικονομικών εγκλημάτων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει τη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι από τα αυστηρότερα που ισχύουν για επιχειρήσεις στις οικονομίες της αγοράς και διαμορφώθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου, το οποίο ενσωματώνεται μέσα από το νομοθετικό έργο, καθώς και των βέλτιστων πρακτικών που ισχύουν διεθνώς.

Η υπαγωγή του κλάδου σε αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο έχει ως αποτέλεσμα εκτός από την υπαγωγή των τραπεζών στη «γενική εποπτεία» (όπως όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες επιχειρήσεων), για θέματα ελεύθερου ανταγωνισμού, προστασίας

Κορυφαία, εάν θα έπρεπε κάποιος να επιλέξει, στιγμή στη δυναμική αυτή διαδικασία αλλαγής του ρυθμιστικού πλαισίου αποτελεί αναμφισβήτητη η υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης (ΕΤΕ), γεγονός ισοβαρές με την υιοθέτηση του Ευρώ. Το πρώτο συστατικό στοιχείο της ΕΤΕ είναι ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός – EEM (Single Supervisory Mechanism – SSM) σε επίπεδο προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης και προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Τέθηκε σε λειτουργία, τον Νοέμβριο του 2014 και αποτέλεσε την απαρχή μιας νέας εποχής για το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα, καθώς η εποπτεία των συστημικά σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων ανατέθηκε σε μια υπερεθνική αρχή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, ο οποίος συστάθηκε με τον Κανονισμό 1024/2013 του Συμβουλίου για την ανάθεση στην ΕΚΤ ειδικών καθηκόντων σχετικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, αποτέλεσε ένα νέο θεσμικό φορέα στο πλαίσιο λειτουργίας του οποίου η ΕΚΤ ανέλαβε την άμεση προληπτική εποπτεία των μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων (καθώς και των θυγατρικών τους) που εδρεύουν σε κράτη-μέλη της ευρωζώνης,

προσωπικών δεδομένων και ελέγχου των επικοινωνιών, αυτές να υπόκεινται ταυτόχρονα και στην «ειδική εποπτεία»:

1. της Τράπεζας της Ελλάδος ως προς τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πληρωμών και της διαφάνειας των συναλλαγών με την πελατεία τους,
2. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς τόσο κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών όσο και σε σχέση με την ιδιότητά τους ως εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρειών,
3. της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, ως προς την εφαρμογή των διατάξεων για την αδειοδότηση και προληπτική εποπτεία των ασφαλιστικών εταιρειών,
4. της Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ως προς την εφαρμογή της συναφούς νομοθεσίας, και
5. της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης, αναφορικά με την εφαρμογή της πλειοψηφίας των διατάξεων του δικαίου της προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

ενώ η άμεση προληπτική εποπτεία των υπολοίπων (περίπου 3.500) πιστωτικών ιδρυμάτων συνεχίζει να ασκείται από τις εθνικές εποπτικές αρχές (δηλαδή στη χώρα μας από την Τράπεζα της Ελλάδος), υπό τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες της ΕΚΤ.

Στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ υπάγονται και τα τέσσερα (4) ελληνικά συστημικά σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα.

Το δεύτερο συστατικό στοιχείο της ΕΤΕ είναι ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης – ΕΜΕ (Single Resolution Mechanism - SRM) και το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund) που τέθηκαν σε πλήρη λειτουργία το 2016.

Το Συμβούλιο Εξυγίανσης έχει την ευθύνη της αποτελεσματικής και συνεπούς λειτουργίας του ΕΜΕ και είναι αρμόδιο να καταρτίζει τα σχέδια εξυγίανσης και να εγκρίνει όλες τις σχετικές με την εξυγίανση αποφάσεις για:

- τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού και δεν είναι μέλη ομίλου,
- τους ομίλους που θεωρούνται σημαντικοί κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 4 του Κανονισμού 1024/2013 ή για τους οποίους η ΕΚΤ έχει αποφασίσει σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 5 στ. β) του ίδιου

- Κανονισμού να ασκεί άμεσα όλες τις σχετικές εξουσίες, και
- άλλους διασυνοριακούς ομίλους.

Τέλος, το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund) προβλέπεται να συγκεντρώσει έως το 2023 πόρους οι οποίοι θα ανέρχονται τουλάχιστον στο 1% του ποσού των εγγυημένων καταθέσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων με άδεια λειτουργίας στα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Απομένει το τρίτο συστατικό στοιχείο της ΕΤΕ, που δεν έχει μέχρι σήμερα ολοκληρωθεί, δηλαδή η σύσταση Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Καταθέσεων ('European Deposit Insurance Scheme', 'EDIS').

Τέλος, βασικό στοιχείο της ΕΤΕ είναι το Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων (Single Rulebook), το οποίο περιλαμβάνει κοινούς κανόνες για τα 28 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με:

- την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις αρμόδιες αρχές (CRD IV),
- τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας που οφείλουν να εκπληρώνουν τα πιστωτικά ιδρύματα (CRR),
- την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων (BRRD), και

- την εγγύηση καταθέσεων (DGSD).

Συνοψίζοντας τις ρυθμιστικές εξελίξεις της δεκαετίας 2008-2018 με ασφάλεια δικαιολογείται το συμπέρασμα ότι το πλαίσιο λειτουργίας μιας τράπεζας το 2008 (χρόνος κατά τον οποίο είχε τεθεί ήδη σε ισχύ υπό σαφή ευρωπαϊκή επιρροή ο νόμος 3601/2007, όπως και η καθοριστική για τη δομή και λειτουργία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων ΠΔΤΕ 2577/2006) δεν μπορεί να συγκριθεί με το «βαρύ» πλαίσιο λειτουργίας της το 2018. Η ρυθμιστική παρέμβαση είναι πλέον ευρεία, λεπτομερής, σύνθετη και συχνά μεταβαλλόμενη.

Η παρακολούθηση και εφαρμογή της συχνά αποδεικνύεται έργο δυσχερές. Η ενσωμάτωσή της στο επιχειρηματικό μοντέλο κάθε τράπεζας απαιτεί εγρήγορση και σημαντικούς ανθρώπινους και υλικούς πόρους.

Η διατήρηση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει το τίμημά της. Και αυτό είναι το αυστηρότερο ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας του σε σχέση με κάθε άλλη επιχείρηση στην οικονομία της αγοράς. Οι Τράπεζες λειτουργούν ως επιχειρήσεις, με όρους, ωστόσο, έντονα θεσμικούς.

II. Κερδοφορία - Επέκταση στο εξωτερικό - Εξαγορές & συγχωνεύσεις

1998 – 2007

Η δεκαετία με κυρίαρχο το ιδιωτικό στοιχείο στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, την ανάπτυξη, τις επενδύσεις και την κερδοφορία

2008 – 2018

Η δεκαετία της συρρίκνωσης και της αποεπένδυσης

Στα τέλη της δεκαετίας του '90 το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αξιοποιεί πλήρως τα νέα δεδομένα που προκύπτουν αφενός από την απελευθέρωση των εθνικών αγορών, αφετέρου από τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς στο πλαίσιο της ΟΝΕ και τη διεθνοποίηση του ανταγωνισμού.

Σε αντίθεση με τις προηγούμενες 10ετίες η σχέση ιδιωτικού και δημόσιου στοιχείου στην τραπεζική δραστηριότητα αντιστρέφεται και η πρώτη αναδεικνύεται κυρίαρχη.

Αυτό επιτρέπει στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα να προχωρήσουν σε εσωτερικές εξαγορές και

Οι συνθήκες δυσλειτουργίας των διεθνών αγορών χρήματος και κεφαλαίων, ιδίως μετά τον Σεπτέμβριο του 2008, επηρέασαν αρνητικά και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Παρόλα αυτά το 2008 το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εμφάνισε μια από τις ιστορικά υψηλότερες κερδοφορίες του (2,6 δισ. ευρώ μετά από φόρους) αν και μειωμένη κατά 43% περίπου σε σχέση με το 2007.

Το 2008 στο πλαίσιο του νόμου 3723/2008, οι ελληνικές Τράπεζες λαμβάνουν περιορισμένη κρατική βοήθεια, στο πλαίσιο προληπτικής θωράκισης έναντι της κρίσης.

συγχωνεύσεις και να αναδιατάξουν τον εγχώριο τραπεζικό τομέα, με σημαντικότερες τις παρακάτω:

Τη διετία 1998-1999 η Τράπεζα Πειραιώς προχωρά στην εξαγορά και συγχώνευση της Μακεδονίας-Θράκης, της Τράπεζας Χίου, της Credit Lyonnais Greece και του δικτύου της Nat. Westminster στην Ελλάδα. Λίγο αργότερα προχωρά στην εξαγορά και συγχώνευση της ΕΤΒΑ.

Η ΕΤΕ απορροφά την Εθνική Κτηματική το 1998 και την ΕΤΕΒΑ το 2002.

Την τετραετία 1997-2000 η Eurobank εξαγοράζει και συγχωνεύεται με την INTERMΠANK Ελλάδος και την Τράπεζα Κρήτης. Αποκτά, επίσης, ποσοστό συμμετοχής ελέγχου της Τράπεζας Αθηνών και το 1999 ολοκληρώνει τη συγχώνευσή της. Το 2000 συγχωνεύεται με την Τράπεζα Εργασίας και μετονομάζεται σε Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias.

Το 1999 η Alpha Τράπεζα Πίστεως (Alpha Bank σήμερα), εξαγοράζει και στη συνέχεια απορροφά την Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα.

Οι ιδιωτικές πλέον Ελληνικές Τράπεζες καλύπτουν στη δεκαετία 1998-2007 το 80% του ελληνικού

Το Ελληνικό Δημόσιο εκδίδει προνομιούχες μετοχές και έτσι μετέχει και πάλι με (περιορισμένο) μερίδιο σε αυτές, αποκτώντας, όμως παράλληλα και μία σειρά διοικητικών δικαιωμάτων, που οδηγούν σε περιορισμούς στη διανομή κερδών, στην πιστωτική επέκταση και στις αμοιβές των στελεχών. Ο απόλυτα ιδιωτικός χαρακτήρας των ελληνικών τραπεζών περιορίζεται, αισθητά, και το ιδιωτικό επενδυτικό ενδιαφέρον αρχίζει σταδιακά να απομακρύνεται.

Ταυτόχρονα, την ίδια χρονιά, οι τράπεζες υπερδιπλασίασαν τις προβλέψεις τους για τον πιστωτικό κίνδυνο, δεδομένης της καθοδικής φάσης του οικονομικού κύκλου που άρχισε να διαφαίνεται ήδη από το τελευταίο τρίμηνο του 2008. Όταν τον Μάρτιο του 2012 ολοκληρώθηκε το εθελοντικό πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων (PSI+) οι ελληνικές τράπεζες συμμετείχαν με ποσοστό ομολόγων και ομολογιακών δανείων περίπου 50 δισ., δηλαδή κάλυψαν το 25% της συνολικής περιμέτρου του προγράμματος, με αποτέλεσμα να καταγράψουν μόνο από τη συμμετοχή τους στο PSI+ προ φόρων ζημιές σχεδόν 38 δισ. ευρώ.

Ακολούθησε μια μακρά ζημιογόνος για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα

τραπεζικού συστήματος σε όρους ενεργητικού. Την ίδια Ιοετία παραμένει ενεργό το ενδιαφέρον και ξένων τραπεζών στην Ελλάδα, που είναι όλες μέλη της ΕΕΤ.

Η πιο κρίσιμη στιγμή της ελληνικής οικονομίας είναι η υιοθέτηση του ευρώ, ως εθνικού πλέον νομίσματος. Το πιο σημαντικό βήμα για την ενοποίηση της ευρώπης έχει πλέον γίνει.

Η υιοθέτηση του ευρώ δεν μετέβαλε μόνο τους όρους ασκήσεως νομισματικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο και ως εκ τούτου και τον ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος, αλλά επηρέασε σημαντικά και την επιτοκιακή πολιτική καταθέσεων, χορηγήσεων και χρεώσεων.

Παράλληλα, όλα τα ελληνικά Πιστωτικά Ιδρύματα στρέφουν το ενδιαφέρον τους στις νέες γειτονικές αγορές και επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και στο εξωτερικό και ιδίως στις χώρες της Βαλκανικής (Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία και ΠΓΔΜ), αλλά και σε διεθνή χρηματοπιστωτικά κέντρα με έμφαση στο Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη.

Μέσα σε μια δεκαετία (1998-2007) οι ελληνικές τράπεζες έχουν εδραιώσει

περίοδο (2010 – 2015) με τις ζημιές προ φόρων να ανέρχονται αθροιστικά για τις 4 συστημικές τράπεζες στα 62 δισ. ευρώ, τάση που αντιστράφηκε το 2016 και το 2017 με επιστροφή στην (προ φόρων) ισχνή κερδοφορία.

Οι αρνητικές αξιολογήσεις των μετοχών των ελληνικών τραπεζών από τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης επί σειρά ετών είναι μία αναπόδραστη συνέπεια. Η πιστοληπτική διαβάθμιση τα χρόνια της κρίσης ξεκίνησε από το Α, έπεσε στο Selected Default και σήμερα είναι στο Β.

Από τον Δεκέμβριο του 2012 έως τον Μάιο του 2018 έλαβαν χώρα πέντε ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) και τρεις ανακεφαλαιοποιήσεις των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων συνολικού ποσού 64 δισ. ευρώ εκ των οποίων 50,6 δισ. ευρώ αφορούσαν τις 4 συστημικά σημαντικές ελληνικές τράπεζες. Μέρος της ανακεφαλαιοποίησης (27,9δισ.) καλύφθηκε από δημόσιους πόρους μέσω του ΤΧΣ, στο πλαίσιο του οποίου τέθηκαν επιπλέον περιορισμοί στη λειτουργία των Τραπεζών (σύνθεση διοικητικών συμβουλίων, διανομή κερδών, αμοιβών, εσωτερικών δομών).

τη διεθνή παρουσία τους, ιδίως σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ενόψει και της ευρωπαϊκής προοπτικής των περισσότερων από τις χώρες αυτές. Στο τέλος του 2007, οι έξι ελληνικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς, Alpha Bank, Eurobank, Εμπορική και Αγροτική) δραστηριοποιούνται πλέον σε 15 χώρες μέσω 45 θυγατρικών τραπεζών και υποκαταστημάτων τους.

Η επέκταση αυτή αποδεικνύεται επιτυχημένη, καθώς η συμβολή των εσόδων των ελληνικών τραπεζών από την επένδυσή τους στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Τουρκία ανήλθε το 2007 στο μέγιστο σημείο της. Την ίδια χρονιά η παρουσία των ελληνικών τραπεζών εκτός Ελλάδος σε όρους καταστημάτων και προσωπικού αριθμεί 3.000 καταστήματα και 42.000 άμεσα απασχολούμενους σε Αίγυπτο, Αλβανία, Βουλγαρία, Κύπρο, Ουκρανία, ΠΓΔΜ, Πολωνία, Ρουμανία, Σερβία και Τουρκία και αγγίζει πλέον τα ίδια επίπεδα με την εγχώρια παρουσία τους.

Όπως εύστοχα λέχθηκε το χαρακτηριστικό της 10ετίας του 2000 ήταν η αξιοποίηση των πολιτικών εξελίξεων στη γεωγραφική μας γειτονιά και η εξαγωγή της ελληνικής τραπεζικής τεχνογνωσίας, όπως και η αναζήτηση

Η ανάπτυξη και η κερδοφορία έδωσαν τη θέση τους στον τεράστιο όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία τον Σεπτέμβριο του 2016 ανήλθαν περίπου στο 50% του ενεργού δανειακού χαρτοφυλακίου και κατέστησαν, έκτοτε, ύψιστη την προτεραιότητα αποτελεσματικής διαχείρισής τους, δεσμεύοντας ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους σε βάρος της ανάπτυξης. Με σημαντική καθυστέρηση προς τα τέλη της δεύτερης αυτής 10ετίας, αποκτήθηκαν αξιόπιστα εργαλεία διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, που από κοινού με την επάνοδο σε καθεστώς πιστωτικής επέκτασης αποτελούν τον επόμενο ενεργό στόχο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Ειδικά στην πέμπτη κατά σειρά άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα της οποίας ανακοινώθηκαν τον Μάιο του 2018, δεν προέκυψαν ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης των συστημικά σημαντικών ελληνικών τραπεζών.

Η απομόχλευση των ισολογισμών των ελληνικών τραπεζών επεκτάθηκε και σε επίπεδο ομίλων με συρρίκνωση και αποεπένδυσή τους από θυγατρικές και υποκαταστήματα του εξωτερικού. Η τάση αποεπένδυσης των ελληνικών

ευκαιριών στις γειτονικές αγορές, που ήταν για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, μεταξύ άλλων, ένα δείγμα ωριμότητας.

Ο ίδιος ο τραπεζικός κλάδος με την εντυπωσιακή εξάπλωσή τους σε νέες δύσβατες αγορές αυτές της ΝΑ Ευρώπης, μετά τις κοσμογονικές αλλαγές, που συντελέστηκαν εκεί αφενός αποτελεί τον καλύτερο πρεσβευτή της Ελληνικής οικονομίας αφετέρου υποστηρίζει το αντίστοιχο εμπορικό ρεύμα στις γείτονες χώρες, πλήρως και επιτυχώς ανταγωνιζόμενο άλλες ευρωπαϊκές τράπεζες, προερχόμενες επίσης από γειτονικές χώρες.

Την ίδια χρονική περίοδο χρηματοδοτούνται σημαντικά, επίσης, έργα στο εθνικό οδικό δίκτυο. Τίθενται τα θεμέλια για την κατασκευή της Ιόνιας οδού, της Ολύμπιας οδού, της Εγνατίας οδού. Έργα που τελικά ολοκληρώθηκαν και σε συνθήκες κρίσης.

Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών διαμορφώνεται σε υψηλά επίπεδα.

Επίσης, η κερδοφορία τους διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα καθόλη τη διάρκεια της δεκαετίας 1998-2007. Τα κέρδη (μετά από

τραπεζικών ομίλων στο εξωτερικό συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια του 2017.

Από το 2012 και μέχρι σήμερα κάποιες από τις ελληνικές τράπεζες έχουν αποχωρήσει από χώρες όπως η Τουρκία, η Πολωνία, η Ουκρανία, η Βουλγαρία, η Σερβία, η ΠΓΔΜ και η Αίγυπτος ενώ άλλες διατηρούν ακόμη τις δραστηριότητες τους σε Κύπρο, Ρουμανία, Αλβανία, Βουλγαρία και Σερβία.

Εξίσου δραστική και ριζική ήταν κατά τη διάρκεια της ελληνικής κρίσης και η συρρίκνωση των εγχώριων δραστηριοτήτων.

- Ιανουάριος 2008 – Απρίλιος 2018: Οι εν λειτουργία τράπεζες, μέσω συγχωνεύσεων, εξαγορών και εξυγιάνσεων, μειώθηκαν από 64 σε 38 ενώ αποχώρησε σχεδόν το σύνολο των ξένων τραπεζών με δίκτυα εξυπηρέτησης λιανικής πελατείας, εκτός της HSBC και της Citibank, η οποία διατηρεί κυρίως τον επενδυτικό της βραχίονα και εταιρικούς πελάτες. Μεταξύ των ξένων τραπεζών που αποχώρησαν συγκαταλέγονται οι γαλλικές τράπεζες Credit Agricole και Societe Generale οι οποίες πούλησαν τις θυγατρικές τους στην Ελλάδα σε ελληνικές συστημικές

φόρους και δικαιώματα μειοψηφίας) αυξάνονται με μεσοσταθμικούς ετήσιους ρυθμούς υψηλότερους του 10%. Ειδικά την εξαετία 2002-2007 η αύξηση της κερδοφορίας οφείλεται, κυρίως:

- στην ταχύτατη πιστωτική επέκταση (+18% ετησίως)
- στην ανοδική φάση του οικονομικού κύκλου τόσο στην Ελλάδα (για δεκαπέντε συναπτά έτη) όσο και στις περισσότερες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης,
- στη μηδενική σχεδόν έκθεση των ελληνικών τραπεζών σε σύνθετα επενδυτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου, (παράγοντας που λειτούργησε προστατευτικά στην χρηματοπιστωτική κρίση του 2008),¹
- στα έκτακτα κέρδη τα οποία ανήλθαν σε περίπου 10% επί του συνόλου των κερδών, και
- στη μείωση της φορολόγησης, καθώς το 2006 υπήρξε εφάπαξ φορολόγηση των αποθεματικών των τραπεζών και των ομίλων τους, συνολικού ύψους 316 εκατ. ευρώ.

Τράπεζες. Το ίδιο συνέβη και με την πορτογαλική Millennium BCP η οποία προχώρησε στην πώληση της θυγατρικής της τράπεζας στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 2013.

- Σήμερα, οι **τέσσερις συστημικές τράπεζες** και η Attica Bank **καλύπτουν το 97%** του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (σε όρους ενεργητικού) από 67,7% που ήταν το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών στο τέλος του 2007.
- Παρουσία έχουν, επίσης, η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος, η Aegean Baltic Bank, η Praxia Bank, εννέα (9) συνεταιριστικές τράπεζες, καθώς και τα υποκαταστήματα (21) αλλοδαπών τραπεζών (ενδεικτικά, Citibank, HSBC, Deutsche Bank, Unicredit, Bank of America, Procredit Bank, BNP Paribas Securities Services, ABN AMRO Bank, κ.λπ).

Μέσα σε μια πενταετία 21 πιστωτικά ιδρύματα έπαυσαν να λειτουργούν στην Ελλάδα. Ειδικότερα:

Από τον Οκτώβριο του 2010 μέχρι και τον Δεκέμβριο του

¹ Επισημαίνεται σχετικά ότι η επίδραση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής αναταραχής είναι αισθητή και στην Ελλάδα, λόγω της μεγάλης αύξησης του κόστους δανεισμού των τραπεζών στη διατραπεζική αγορά (και συνακόλουθα τις αγορές ομολογιακών τίτλων), καθώς και της επιβράδυνσης που παρουσιάζεται στους ρυθμούς ανάπτυξης, κυρίως στις αναπτυσσόμενες οικονομίες ανά την υφήλιο. Αντίθετα, οι ελληνικές τράπεζες ούτε είχαν οι ίδιες επενδύσει σε "CDOs" (collateralized debt obligations), ούτε είχαν θυγατρικά "conduits" με επενδύσεις σε τέτοιους τίτλους – τα δύο βασικά στοιχεία που έχουν εκθέσει τράπεζες του εξωτερικού σε προβλήματα φερεγγυότητας και ρευστότητας, μετά την κρίση που προέκυψε το 2007 στην αγορά στεγαστικών δανείων των Η.Π.Α..

Ο δείκτης αποτελεσματικότητας (λειτουργικά έξοδα προς λειτουργικά έσοδα) βελτιώνονταν διαρκώς, και διαμορφώθηκε στο τέλος του 2007 σε 52,6% για τους τραπεζικούς ομίλους (2006: 53,1%), επίπεδο σαφώς καλύτερο σε σχέση με τους μεγάλους τραπεζικούς ομίλους της ευρωζώνης (Ιανουάριος-Ιούνιος 2007: 60%). Επιπλέον, ο δείκτης αποτελεσματικότητας σε επίπεδο τραπεζών παρέμεινε κατά βάση σταθερός και διαμορφώθηκε σε 52,6%, στο τέλος του 2007 (2006: 52,2%).

Οι προβλέψεις για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου των ελληνικών τραπεζών και των ομίλων τους είναι διπλάσιες από τις αντίστοιχες προβλέψεις των μεσαίου μεγέθους τραπεζικών ομίλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, οι προβλέψεις για τις ελληνικές τράπεζες και τους ομίλους τους ανήλθε, στο τέλος του 2007, στο 0,5% επί του μέσου ενεργητικού, έναντι περίπου 0,25% για τους μεσαίου μεγέθους τραπεζικούς ομίλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι, επίσης, θεαματική. Οι σταθερά υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας

2015 επτά εμπορικές και επτά συνεταιριστικές τράπεζες τέθηκαν σε καθεστώς εξυγίανσης. Μεταξύ αυτών η Αγροτική Τράπεζα και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Εξίσου αρνητική ήταν τη συγκεκριμένη δεκαετία η εικόνα της ελληνικής οικονομίας.

Το ΑΕΠ μειώθηκε σωρευτικά τα χρόνια της παρατεταμένης 9ετούς κρίσης περίπου κατά 1/4, το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο υψηλό του 28%, οι καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών υποχώρησαν κατά 117 δισ. ευρώ.

Η πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα ήταν αρνητική και το συνολικό ποσό χρηματοδότησης περιορίστηκε στα 180 δισ. τον Μάρτιο του 2018 από 258 δισ. τον Δεκέμβριο του 2010. Η πιστωτική συρρίκνωση σε συνδυασμό με τη μείωση των καταθέσεων κατά τη διάρκεια της κρίσης διαμόρφωσαν τη σχέση δανείων προς καταθέσεις σε ποσοστό 110%.

Η τραπεζική αργία αρχικά και η επιβολή σοβαρών ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων το καλοκαίρι του 2015 σε συνδυασμό με τη μαζική φυγή καταθέσεων την περίοδο της κρίσης διαμόρφωσαν για

στη συγκεκριμένη δεκαετία (οι υψηλότεροι στη σύγχρονη ιστορία της) υποστηρίζονται ενεργά από την τραπεζική δραστηριότητα.

Θεαματική είναι και η πιστωτική επέκταση στον ιδιωτικό τομέα, ιδίως των νοικοκυριών και των μικρών επιχειρήσεων που χρηματοδοτούνται για πρώτη φορά με συστηματικό τρόπο. Ωστόσο, παρά τον εντυπωσιακό ρυθμό αύξησης του δανεισμού των νοικοκυριών, με τα 2/3 αυτού να αφορούν τη στεγαστική πίστη, η δανειακή τους επιβάρυνση το Δεκέμβριο του 2007 διαμορφώθηκε σε 41% του ΑΕΠ έναντι 54,3% για το σύνολο της ευρωζώνης.

Η μικρή πιστωτική επέκταση του προηγούμενου χρονικού διαστήματος αναπληρώθηκε θεαματικά τη συγκεκριμένη 10ετία όπου ο δανεισμός των νοικοκυριών, στη στεγαστική και καταναλωτική πίστη επταπλασιάστηκε. Η πιστωτική αυτή επέκταση επέδρασε πολλαπλασιαστικά στην ελληνική οικονομία. Στήριξε την οικοδομική δραστηριότητα, αλλά προκάλεσε και την άνοδο των τιμών κατά 175% στο real estate.

Παρά την πιστωτική επέκταση, αυξάνονται παράλληλα και οι καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, οι οποίες ανέρχονται

το ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνθήκες έλλειψης ρευστότητας, που αναπληρώθηκε με υψηλό κόστος δανεισμού, κυρίως μέσω της προσφυγής των ελληνικών τραπεζών στον ΕΛΑ.

το τέλος του 2007 σε 194 δισ. ευρώ, εμφανίζοντας ετήσια μεσοσταθμική αύξηση 7% στην επταετία 2001-2007, καθώς δημιουργούνται σύγχρονα αποταμιευτικά προϊόντα, που προσελκύουν το αποταμιευτικό ενδιαφέρον. Στο μέσο ευρωπαϊκό όριο (περίπου 4-4,5%) κινείται και το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Η σχέση δανείων προς καταθέσεις, που εμφανίζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, προσεγγίζει το 110% τον Δεκέμβριο του 2007, δηλαδή διαμορφώνεται κάτω από το μέσο ευρωπαϊκό όρο τραπεζών, αντίστοιχου μεγέθους (143%).

Τέλος, αυτή είναι η δεκαετία ανάπτυξης της ιδιωτικής ασφάλισης, της παροχής καινοτόμων τραπεζο-ασφαλιστικών προϊόντων και της διαχείρισης χαρτοφυλακίου πελατών.

III. Αναπτυξιακά προγράμματα - Πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας

Η κατάταξη στη συγκεκριμένη ενότητα ακολουθεί τα έργα, και τους διατεθέντες πόρους, ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο. Η ΕΕΤ και τα μέλη της συμμετείχαν τόσο στο δημιουργικό μέρος (π.χ. εκπόνηση μελετών), όσο, επίσης, στην υλοποίηση των αναγκαίων υποδομών, όπως, τέλος, και στη διαχείριση των αιτημάτων δανειοδότησης

ΤΕΜΠΜΕ / ΕΤΕΑΝ

2000-2008

Με πρωτοβουλία της ΕΕΤ εκπονείται η σχετική μελέτη και σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης συγκροτείται το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών & πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ) –ν. 3066/2002 και ΚΥΑ 12882/867 με σκοπό τη στήριξη των επιχειρήσεων μέσω της παροχής εγγυήσεων από το Ταμείο προς τράπεζες.

1. Αρχές του **2004** καταρτίζεται η σύμβαση Συνεργασίας ΤΕΜΠΜΕ – Τραπεζών, οι οποίες, παράλληλα, ολοκληρώνουν την οργανωτική, λειτουργική και μηχανογραφική υποδομή για τη στήριξη των προγραμμάτων του ΤΕΜΠΜΕ.
2. Στο πλαίσιο του προγράμματος το ΤΕΜΠΜΕ παρέιχε τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο 1 δισ. εγγυήσεις ενώ παρασχέθηκαν δάνεια **2,5 δισ. €**.

2006-2012

Το ΤΕΜΠΜΕ εκπονεί νέα προγράμματα/δράσεις του Ταμείου, παρέχοντας, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα επιδότησης του κόστους δανεισμού (επιτοκίου), τη χρηματοδότηση κεφαλαίων κίνησης κλπ.

1. Πρόκειται για τις Δράσεις 2.10.1 & 2.10.2: Επιδότηση του κόστους των εγγυημένων από την ΤΕΜΠΜΕ επενδυτικών δανείων & χρηματοδοτικών μισθώσεων.
Πλήθος / ποσό δανείων: 5.000 / 375 εκατ. €.

ΤΕΜΠΜΕ / ΕΤΕΑΝ

2006-2012

2. Εγγύηση και επιδότηση επιτοκίου δανείων Κεφαλαίου Κίνησης μικρών & πολύ μικρών επιχειρήσεων (Α΄ & Β΄ φάση).

Πλήθος / ποσό δανείων:

57.400 / 5,3 δισ. €.

3. Εγγύηση της ΤΕΜΠΜΕ σε χαμηλότοκα δάνεια για την κάλυψη ασφαλιστικών & φορολογικών υποχρεώσεων.

Πλήθος / ποσό δανείων:

262 / 7 εκατ. €.

4. Εγγύηση της ΤΕΜΠΜΕ σε χαμηλότοκα δάνεια για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών και εμπορευμάτων.

Πλήθος / ποσό δανείων:

1777 / 116 εκατ. €.

5. Εγγύηση ΤΕΜΠΜΕ για έκδοση εγγυητικών επιστολών.

Πλήθος / ποσό ΕΕ:

173 / 15 εκατ. €

**Α. Σύνολο ωφελούμενων: 65.000
επιχειρήσεις.**

**Ποσό χορηγηθέντων κεφαλαίων:
~ 6 δισ. €.**

Μετεξέλιξη της ΤΕΜΠΜΕ σε ΕΤΕΑΝ

2013 – 2017

Συνεργασία ΕΕΤ με την ΕΤΕΑΝ για την έναρξη προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου – Δράσεις Ταμείων Χαρτοφυλακίου

1. ΤΕΠΙΧ – Δάνεια επιμερισμού κινδύνου (Επιχειρηματική Επανεκκίνηση & λοιπές δράσεις με μονομερείς συμβάσεις ανά τράπεζα).

Πλήθος / ποσό δανείων: 6.225 / 783 εκατ. €.

2. ΤΕΠΙΧ – Νησιωτική/Τουριστική επιχειρηματικότητα.

Πλήθος / ποσό δανείων: 1.825 / 40 εκατ. €.

3. ΤΕΠΙΧ – εγγυήσεις.

Πλήθος / ποσό δανείων: 1.410 / 146 εκατ. €.

Β. Σύνολο ωφελούμενων: 9.460 επιχειρήσεις.
Ποσό χορηγηθέντων κεφαλαίων: 970 εκατ. €

2017-2018

Πρόγραμμα ενδιάμεσο ΤΕΠΙΧ

1. ΤΕΠΙΧ – Δάνεια επιμερισμού κινδύνου (σε εξέλιξη).

Πλήθος / ποσό δανείων (έως Απρίλιο 2018): 233 / 23 εκατ. €.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (A + B)
ωφελούμενων: ~ 75.000 επιχειρήσεις.
Ποσό χορηγηθέντων κεφαλαίων: ~ 7 δισ. €.

ΠΕΠ / Γ΄ ΚΠΣ & ΕΣΠΑ

2002 – 2004

Η ΕΕΤ και οι τράπεζες-μέλη της, καθόλη την περίοδο 2002-2004 και 2005-2010, αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο με την ιδιότητα του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ) για την προώθηση των δράσεων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ), του Β΄ και Γ΄ κύκλου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) και του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ).

Η ΕΕΤ συνεργάζεται με το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και τις Περιφέρειες της χώρας και οι τράπεζες αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στη διαχείριση κοινοτικών κονδυλίων των ΠΕΠ του Γ΄ ΚΠΣ.

Δράσεις ενίσχυσης στις θεματικές ενότητες:
«Μεταποίηση» και «Τουρισμός».

Α΄ κύκλος προκήρυξης: 2003
Β΄ κύκλος προκήρυξης: 2004

Συνολικός προϋπολογισμός:
304 εκατ. €.

Σύνολο προτάσεων που υποβλήθηκαν στις τράπεζες και αξιολογήθηκαν:
6.348.

2005-2010

2005 – 2008 Γ΄ ΚΠΣ

Η ΕΕΤ, συνεργάζεται με το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και τις τράπεζες, μετά την επιτυχημένη συμβολή των τελευταίων στη διαχείριση των κοινοτικών προγραμμάτων, για την ανάληψη του ρόλου του **Τελικού Δικαιούχου** στα ΠΕΠ του Γ΄ ΚΠΣ.

Δράσεις ενίσχυσης μεταποίησης, τουρισμού και ΤΠΕ
(σύνολο προτάσεων που υποβλήθηκαν και αξιολογήθηκαν στις τράπεζες στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ και ΕΣΠΑ: 115.000, σύνολο επενδύσεων: ~5 δισ. €)

Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε ο μετασχηματισμός **2.000** τραπεζικών καταστημάτων σε κέντρα “**one stop shop**” για τους επενδυτές, με στόχο την απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών και τη δραστική μείωση της γραφειοκρατίας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, από την έναρξη (πληροφόρηση, παροχή συμβουλών, παραλαβή προτάσεων) μέχρι την ολοκλήρωσή της (αξιολόγηση, έγκριση, παρακολούθηση υλοποίησης έργου και καταβολή επιχορήγησης).

Ταυτόχρονα απαλλάχθηκαν σε σημαντικό βαθμό οι υπηρεσίες των εμπλεκόμενων Δημοσίων Φορέων (του Υπουργείου, των Περιφερειών, των Διαχειριστικών Αρχών κ.α.) από πληθώρα συναφών διαδικαστικών θεμάτων.

Στην ΕΕΤ λειτουργούν καθόλη την περίοδο αυτή, η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αξιολόγησης καθώς και η Επιτροπή Ενστάσεων.

A. Μεταποίηση – Τουρισμός (Γ' Κύκλος)

1. Πρόγραμμα: Ολοκληρωμένες Δράσεις Αστικής Ανάπτυξης για την υλοποίηση προγραμμάτων αναβάθμισης περιοχών αστικής, περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής παρακμής.

2. Πρόγραμμα: Κοινωνία της Πληροφορίας για επενδύσεις σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

3. Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN II για την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων πόλεων και οικισμών σε 3 Δήμους της χώρας.

B. Εμπόριο – Υπηρεσίες (Α' κύκλος προκήρυξης)

Γ. Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG III για την προώθηση της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2009-2010 (ΕΣΠΑ)

Με το κλείσιμο του Γ΄ ΚΠΣ, συνεχίζεται, και κατά τα έτη 2009 και 2010, η εμπλοκή των Τραπεζών στις δράσεις ενίσχυσης των ΜμΕ στο πλαίσιο των ΠΕΠ του ΕΣΠΑ για τη νέα Προγραμματική περίοδο 2007 – 2013.

1. Α΄ Δράση ΕΣΠΑ, ενίσχυση ΜμΕ στους κλάδους: Μεταποίηση, Τουρισμός, Εμπόριο, Υπηρεσίες.

2. Δράση ενίσχυσης επιστημόνων - ελευθέρων επαγγελματιών.

Κείμενο διαβούλευσης της ΕΕΤ
για θέματα ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας

2012

Η ΕΕΤ υποβάλλει προτάσεις προς το Υπουργείο Ανάπτυξης και Οικονομίας για την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας.

Οι Προτάσεις της ΕΕΤ αφορούν:

1. Προγράμματα ενίσχυσης ρευστότητας της αγοράς και του τραπεζικού συστήματος.
2. Επανακαθορισμό της αποστολής και των δράσεων της ΕΤΕΑΝ.
3. Επανακαθορισμό του πλαισίου του ΕΣΠΑ (ενιαία αρχή θεματολογίας, ενιαία αρχή διαχείρισης/ υλοποίησης, ενιαίο πλαίσιο κινήτρων, ενιαίο πλαίσιο κανονισμών, αιτήσεων & δικαιολογητικών).
4. Βελτίωση του επενδυτικού / αναπτυξιακού νόμου.
5. Επανεκκίνηση των μεγάλων έργων υποδομής και ιδιαίτερα των κατασκευαστικών εργασιών του προγράμματος ελληνικών αυτοκινητόδρομων.

Χρηματοδότηση ΜμΕ στην οικονομική κρίση – Έκθεση ΕΕΤ

2013

Με πρωτοβουλία της ΕΕΤ, συγκροτείται η Επιτροπή Αντιπροσώπων Υψηλού Επιπέδου (High Level Committee of Representatives), στην οποία υπό τον συντονισμό της ΕΕΤ συμμετείχαν υψηλόβαθμα στελέχη του Υπουργείου Ανάπτυξης, της ΕΙΒ, των 4 συστημικών ελληνικών τραπεζών, ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕΑΝ, ο Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της ΕΕ στην Ελλάδα, οι Πρόεδροι των επαγγελματικών φορέων ΕΒΕΑ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, καθώς και στελέχη της Ομάδας Δράσης (Task Force) για την Ελλάδα. Υπό τον συντονισμό της Επιτροπής λειτούργησε ομάδα εργασίας, με αντικείμενο τη διερεύνηση της πρόσβασης των ΜμΕ στις τότε τρέχουσες χρηματοδοτικές διευκολύνσεις καθώς και τον σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου, **με σκοπό να αυξηθεί η παροχή ρευστότητας προς την πραγματική οικονομία.**

Στο πλαίσιο των εργασιών της, η Ομάδα Εργασίας συνέταξε και η Επιτροπή επικύρωσε την «Έκθεση για την Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση των ΜμΕ στην Ελλάδα», η οποία και αποτελούσε την κοινή, για πρώτη φορά, έκφραση και συνισταμένη των απόψεων του συνόλου σχεδόν των δημοσίων και ιδιωτικών, ελληνικών και ευρωπαϊκών φορέων και υπηρεσιών, που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των ΜμΕ, των επαγγελματικών φορέων που εκπροσωπούν τις ΜμΕ και των τραπεζών.

Οι φορείς ομοφώνησαν στα ακόλουθα θεμελιώδη στοιχεία:

- μεγαλύτερη ευελιξία στα μελλοντικά προγράμματα του ΕΣΠΑ,
- μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των ΜΧΤ στην Ελλάδα χάρη στη μεγάλη αύξηση των διαθέσιμων μέσων παροχής κεφαλαίων κίνησης για τις ΜμΕ,
- νέες προσεγγίσεις για την αποτίμηση των παρεχόμενων ασφαλειών σε σχέση με τα ΜΧΤ,
- μελλοντικές δράσεις χρηματοοικονομικής τεχνικής,

- βελτίωση του συντονισμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- αποτελεσματική ενημέρωση των ΜμΕ, και
- ανάγκη χάραξης ολοκληρωμένης πολιτικής για τις ΜμΕ στην Ελλάδα και προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Πρόγραμμα Εξοικονόμηση κατ' Οίκον (ΕΚΟ)

2011-2014

Πρόγραμμα ΕΚΟ I

Διαρκής συνεργασία ΕΕΤ με το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας και την ΕΤΕΑΝ, για την υποβολή των αιτήσεων, την επεξεργασία και τις πληρωμές σε προμηθευτές/αναδόχους.

Ωφελούμενοι: **65.620.**

Προϋπολογισμός: **293 εκατ. €.**

2014-2016

Συνεργασία ΕΕΤ με Υπουργείο Ανάπτυξης και Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών του Προγράμματος. Παράλληλα, η ΕΕΤ υποβάλλει τις σχετικές προτάσεις της, για την επωφελέστερη διαχείριση των αιτημάτων και τον επαναπροσδιορισμό των εισοδηματικών κριτηρίων καθώς και την απλούστευση των διαδικασιών.

2016-2018

Πρόγραμμα ΕΚΟ II (σε εξέλιξη)

Η ΕΕΤ και οι τράπεζες-μέλη της συμμετέχουν στον σχεδιασμό (θεσμικό/κανονιστικό πλαίσιο, Οδηγός Εφαρμογής, ρόλος των πιστωτικών ιδρυμάτων, ανάπτυξη και εφαρμογή του Ολοκληρωμένου

Δωρεά στο Υπουργείο από την ΕΕΤ του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) μέσω του οποίου θα συντελούνται πλέον όλα τα στάδια της διαδικασίας για όλους τους εμπλεκόμενους (Δικαιούχοι, Τράπεζες, Υπουργείο, ΕΤΕΑΝ).

Αριθμός προτάσεων:
~45.000 (σε εξέλιξη).

Πληροφοριακού Προγράμματος)
της νέας Προκήρυξης με σκοπό την
έναρξη του νέου προγράμματος.

Αρχικός προϋπολογισμός:
292 εκατ. €.

Ήδη εξαγγέλθηκε ο διπλασιασμός
του αρχικού προϋπολογισμού ήτοι,
~600 εκατ. €.

Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής (ΜΧΤ)

2011 - σήμερα

Προγραμματική περίοδος 2007-2013

Συνεργασία Τραπεζών με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) στους τομείς:

- Ενίσχυσης ΜμΕ,
- Αστικής ανάπτυξης,
- Ψηφιακής τεχνολογίας, και
- Εξαγωγικού εμπορίου.

A. Προγράμματα EIF

1. Funded Risk Sharing: 128 εκατ. €.
2. FRS General Content: 136 εκατ. €.
3. FRS Financial Instrument: 15 εκατ. €.
4. ICT Risk Sharing: 3 εκατ. €.

Σύνολο: 282 εκατ. €.

B. Προγράμματα EIB

1. Guarantee Fund (με εγγύηση από πόρους ΕΣΠΑ): 500 εκατ. €.
2. Global Loan (με εγγύηση του ΕΛΔΗ): 400εκατ. €.
3. Trade Finance: 272 εκατ. €.
4. Κοινοτική πρωτοβουλία Jessica: 72 εκατ. €.

Σύνολο: 1.244 δισ. €.

Γενικό Σύνολο: 1.526 δισ. €.

Προγραμματική περίοδος 2014-2020

Συνεργασία Τραπεζών με το EIF, την EIB, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και τον Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδότησης (IFC) στους τομείς:

- Ενίσχυσης ΜμΕ, και
- Εξαγωγικού εμπορίου.

A. Προγράμματα εγγυοδοσίας EIF (στοιχεία έως Φεβρουάριο 2018)

1. COSME Loan Guarantee Facility
2. INNOVFIN Loan Guarantee Facility (Risk Sharing)
3. EASI Loan Guarantee Facility

Σύνολο: 2,7 δισ. €.

B. Προγράμματα EIB (στοιχεία μέχρι Σεπτέμβριο 2017)

1. IGlobal Loans (με εγγύηση του ΕΛΔΗ): 628 εκατ. €.
2. Global Loans MBIL: 103,5 εκατ. €.
3. Global Loans (SME / Midcap τιτλοποίηση): 138 εκατ. €.
4. Trade Finance: 222 εκατ. €.

Σύνολο: 1.091 δισ. €.

Γ. Πρόγραμμα EBRD

Global Loans (με εγγύηση του Πρόγραμμα Trade Finance (στοιχεία μέχρι Σεπτέμβριο 2017)).

Σύνολο: 200 εκατ. €.

Δ. Πρόγραμμα IFC

Πρόγραμμα Trade Finance (στοιχεία μέχρι Σεπτέμβριο 2017)

Σύνολο: 131 εκατ. €.

Σύνολο (Προγράμματα A, B, Γ, Δ): 4.122 δισ. €.

IV. Δραστηριότητες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

1998 – 2007

Τίθενται τα θεμέλια της ΕΚΕ

Η σημαντική ανάπτυξη εργασιών από το τραπεζικό σύστημα, χαρακτηρίζεται στη δεκαετία 1998-2007 όχι μόνο από αριθμούς, αλλά και από έντονη εκπαιδευτική δραστηριότητα καθώς και ανάπτυξη δράσεων, με αποδέκτη, το κοινωνικό σύνολο. Το αποτύπωμα της εταιρικής κοινωνικής δράσης των Τραπεζών αρχίζει να είναι έντονο.

Οι δράσεις της ΕΚΕ καθίστανται για τις Τράπεζες καθημερινότητα. Ως εύρωστες και άρτια οργανωμένες επιχειρήσεις οι Τράπεζες, ανταποκρίνονται πολλαπλά στις νέες ανάγκες της ΕΚΕ, με αποδέκτες:

2008 – 2018

Παρά τη συρρίκνωση των εργασιών η ΕΚΕ διέπει όλη την τραπεζική δραστηριότητα

Η οικονομική συγκυρία την περίοδο αυτή είναι αντίξοχη και για μεγάλο χρονικό διάστημα αβέβαιη. Παρόλα αυτά οι ελληνικές τράπεζες διατηρούν σε υψηλά επίπεδα την κοινωνική τους δράση, την εντάσσουν στις στρατηγικές τους επιλογές και παραμένουν πιστές στις δεσμεύσεις τους για κοινωνική προσφορά.

Με προγράμματα κορηγιών που ξεπέρασαν τα 400 εκατ. ευρώ την τελευταία δεκαετία, αλλά και με την εθελοντική συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού τους οι ελληνικές τράπεζες ενισχύουν τους ισχυρούς δεσμούς εμπιστοσύνης με την κοινωνία και εφαρμόζουν εκτεταμένα προγράμματα κοινωνικής

<p>(τους) Εργαζόμενους</p> <p>(την) Εκπαίδευση</p> <p>(το) Περιβάλλον</p> <p>(τις) Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες</p> <p>(τη) Διαφύλαξη και ανάδειξη της Πολιτιστικής μας κληρονομιάς</p> <p>(τον) Αθλητισμό</p> <p>(τις) Χορηγίες</p> <p>Η δράση αυτή υποστηρίζεται, ενεργά, από το ελληνικό και τραπεζικό σύστημα, στο πλαίσιο της υψηλής κερδοφορίας του και της σημαντικής ανάπτυξης των εργασιών του.</p>	<p>προσφοράς με κυρίαρχη αξία τον Άνθρωπο.</p> <p>Ενισχύεται, ακόμη, περισσότερο η συμβολή τους σε σημαντικές υγειονομικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, αθλητικές και περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, και υλοποιούνται χορηγίες με κύριο αποδέκτη τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και τις κοινωφελείς μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.</p> <p>Η περιβαλλοντική πολιτική των τραπεζών συνεχίζεται αμείωτη. Υιοθετούνται αρχές και δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος, εξοικονόμησης φυσικών πόρων και ενέργειας, τήρησης περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές, χρηματοδότησης επενδυτικών προγραμμάτων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αξιοποίησης δεικτών αξιολόγησης των περιβαλλοντολογικών επιδράσεων και κινδύνων ανά κλάδο δραστηριότητας στο πλαίσιο αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών.</p> <p>Οι Τράπεζες ήταν οι πρώτες επιχειρήσεις, που ενέταξαν στην πολιτική τους την ανακοίνωση μη χρηματοοικονομικών δεδομένων και συμμετείχαν ενεργά στη σύνταξη και διάδοση του κώδικα βιωσιμότητας.</p>
--	---

Η ΕΕΤ, στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και στηρίζει διαχρονικά την ελληνική πολιτεία στην εφαρμογή μέτρων κοινωνικού χαρακτήρα.

Συνεχής και απρόσκοπτη συνεργασία με τη Δημόσια Διοίκηση για την υποστήριξη του εγχώριου πληθυσμού που δοκιμάζεται από φυσικά φαινόμενα / θεομηνίες (σεισμοί, πληκτοί, πυρόπληκτοί, πληγέντες από πλημμύρες, κ.ά.).

Η ΕΕΤ με τις τράπεζες-μέλη της προχωρά, αυτόβουλα, στη λήψη άμεσων κάθε φορά μέτρων, με σκοπό την ανακούφιση των πληγέντων. Πέραν αυτού, η ΕΕΤ συνεργάζεται στενά με τα αρμόδια Υπουργεία για την εφαρμογή των παρεχόμενων από την Πολιτεία, πιστωτικών διευκολύνσεων προς τους πληγέντες.

Διάλογος με τους φορείς των παραγωγικών τάξεων.

Η ΕΕΤ όλα αυτά τα χρόνια έχει καθιερώσει έναν μόνιμο και ουσιαστικό διάλογο με τους φορείς των παραγωγικών τάξεων με σκοπό την επίλυση ζητημάτων που αφορούν τις ΜμΕ.

Επιδιωκόμενος στόχος της προσπάθειας αυτής είναι η εξεύρεση τρόπων ενίσχυσης της πραγματικής οικονομίας και η αгаστή συνεργασία των μερών.

Η ΕΕΤ είναι, επίσης, ιδρυτικό μέλος της πρωτοβουλίας “Sustainable Greece 2020” του Δικτύου Υπεύθυνων Οργανισμών και Πολιτών (QNF). Η Πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας και της ευρύτερης κοινωνίας σε θέματα που άπτονται της «Βιώσιμης Ανάπτυξης» και της «Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας». Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤ:

- Συμμετείχε στην Επιτροπή για την ανάπτυξη και τελική διαμόρφωση του Ελληνικού Κώδικα Βιωσιμότητας των ΜμΕ.
- Συμμετέχει στην Επιστημονική Επιτροπή των θεσμών “Bravo Sustainability Awards” & “Bravo Sustainability Dialogue”.
- Συμμετέχει στην τελική διαμόρφωση του Επιχειρηματικού Δείκτη Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainability Performance Directory) με στόχο τη δημιουργία του Χάρτη Βιώσιμης Ανάπτυξης και Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας

στην Ελλάδα. Μέσω αυτού γίνεται η ανάδειξη των «THE MOST SUSTAINABLE COMPANIES IN GREECE», των εταιριών εκείνων που θεωρούνται οι ηγέτιδες στην εφαρμογή μιας ολιστικής προσέγγισης στα θέματα της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ

Η ΕΕΤ, συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για τη διαμόρφωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ΕΚΕ, υπέβαλε κείμενο με τις θέσεις / προτάσεις της και παρακολουθεί τις εξελίξεις.

Σύστημα Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης (ESMS).

Η ΕΕΤ και οι τράπεζες εξέδωσαν ενημερωτικό φυλλάδιο προς τις επιχειρήσεις-πελάτες των τραπεζών αναφορικά για την εφαρμογή του ESMS. Το σύστημα αυτό αποτελεί μεθοδολογία εντοπισμού, αναγνώρισης, αξιολόγησης, διαχείρισης & παρακολούθησης των περιβαλλοντικών & κοινωνικών κινδύνων οι οποίοι ενδέχεται να ανακύψουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα των πιστούχων.

V. Εκπαιδευτική δραστηριότητα - Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Το 1986 δημιουργείται από την ΕΕΤ ο “Τομέας Εκπαίδευσης”, με αποστολή την υποβοήθηση της εκσυγχρονιστικής προσπάθειας των τραπεζών. Το 1993 ιδρύεται το “Εκπαιδευτικό Κέντρο της ΕΕΤ”, τον πυρήνα του οποίου αποτέλεσε ο μέχρι τότε Τομέας Εκπαίδευσης.

Το 1995, στο πλαίσιο οργανωτικής αναδιάρθρωσης της ΕΕΤ, συστήνεται η “Διεύθυνση Εκπαίδευσης”, με ευρύτερες δραστηριότητες, στην οποία εντάσσεται και το Εκπαιδευτικό Κέντρο της ΕΕΤ, χωρίς ξεχωριστή νομική μορφή και από το 1999, μετονομάζεται σε «Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο».

1998 – 2007

Η δεκαετία της εδραίωσης

2008 – 2018

Η δεκαετία της διατήρησης και μετεξέλιξης

Η δεκαετία αυτή σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του κλάδου, αλλά και την έντονη ευρωπαϊκή κινητικότητα σε εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο ανέδειξε εκπαιδευτικές ανάγκες σε διατραπεζικό επίπεδο. Το ΕΤΙ μετεξελίχθηκε από τομέας εκπαίδευσης σε σημαντικό εκπαιδευτικό διατραπεζικό βραχίονα, ακολουθώντας πρότυπα αντίστοιχων ιδρυμάτων άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Το ΕΤΙ δέχθηκε τις αρνητικές επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της συρρίκνωσης της τραπεζικής δραστηριότητας.

Παρόλα αυτά διατήρησε, με την ενεργό στήριξη και των τραπεζών μελών του τον σημαντικό του ρόλο, δημιουργώντας νέα εργαλεία εκπαίδευσης με ευρύ αριθμό αποδεκτών, μειωμένο κόστος και

Το 1998 το ETI πιστοποιείται από την αρμόδια εθνική αρχή (ΕΚΕΠΙΣ) ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης. Το 1999 θεσμοθετείται το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο της ΕΕΤ ως το ανώτατο όργανο διαμόρφωσης της διατραπεζικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η δραστηριότητα της Ένωσης στον Εκπαιδευτικό τομέα υπήρξε ιδιαίτερα έντονη και πολύπλευρη και στο εξωτερικό (Διμερής Αναπτυξιακή Βοήθεια και Συνεργασία στον τραπεζικό τομέα σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΑΣΑ, συμμετοχή σε διακρατικά κοινοτικά προγράμματα ΠΕΠΕΡ, LEONARDO-DEFACIL, LEONARDO-PREMEG II, LEONARDO-LABS, LEONARDO-ELFIBANK, ADAPT-EU-ROTRAIN). Ιδρυτικό μέλος, το 1991, του European Banking Training Network (EBTN).

Ανάπτυξη έντονης εκπαιδευτικής δραστηριότητας με εμπορική ή αναπτυξιακή κατεύθυνση.

Εκτεταμένη ενημέρωση 5.542 εκπαιδευόμενων σε όλη την ελληνική επικράτεια κατά τη διάρκεια της τριετούς προετοιμασίας της χώρας για την εισαγωγή του ευρώ.

έμφαση στην εξεταστική διαδικασία πιστοποίησης γνώσεων. Επιπλέον, το 2008 ξεκίνησε η συνεργασία του ETI με την Hellenic CFA Society, η οποία συνεχίζεται αδιάκοπα μέχρι και σήμερα και αφορά τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προετοιμασία των υποψηφίων για τις εξετάσεις διεθνούς πιστοποίησης *Chartered Financial Analyst (CFA)*.

Η περίοδος 2010 έως και 2014, είναι συνδεδεμένη με τις ανάγκες του προσωπικού των τραπεζών για την πιστοποίηση επαγγελματικής επάρκειας στην παροχή επενδυτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης. Η διοργάνωση των εν λόγω εξετάσεων με χιλιάδες στελέχη διατήρησε τον βιώσιμο χαρακτήρα του ETI και συνδυάστηκε με έντονη θεσμική δράση για τη βελτίωση των συστημάτων πιστοποίησης σε στενή συνεργασία με τις εποπτικές αρχές.

Το 2014 ήταν μία χρονιά σταθμός καθώς το ETI σχεδίασε και άρχισε να παρέχει υπηρεσίες ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και συγκεκριμένα διαδικτυακά σεμινάρια ασύγχρονης εκπαίδευσης (webinars). Το webinar περιλαμβάνει βιντεοσκοπημένη εισήγηση με παράλληλη προβολή PowerPoint, διαδραστικά τεστ για την εμπέδωση των γνώσεων,

Στο πλαίσιο του EBTN το ETI λαμβάνει ενεργό ρόλο στον επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής του με σκοπό την καθιέρωσή του ως φορέα πιστοποίησης βασικής κατάρτισης των τραπεζοϋπαλλήλων.

Μεταξύ 20-30 Ιουνίου 2004 το ETI και η ΕΕΤ επιλέγεται ως διοργανώτρια Ένωση για το 57ο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του International Banking Summer School, που φιλοξενήθηκε στην Κω, κίνηση που αποδεικνύει ότι ανταποκρίνεται σε υψηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες και καλύπτει τις εξαιρετικά απαιτητικές προδιαγραφές του θεσμού αυτού, που καθιερώθηκε από το Chartered Institute of Bankers το 1948.

Έκτοτε το ETI με τις κατάλληλες δομικές του αλλαγές, προσαρμόζει και το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα στις ανάγκες του Τραπεζικού τομέα, παρακολουθώντας και τις ρυθμιστικές εξελίξεις, ενώ η σταθερή περαιτέρω ανάπτυξή του σε δράσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης καλύπτει όλους πλέον τους τομείς τραπεζικής δραστηριότητας και η αναγνώριση του επιβεβαιώνεται από τη συμμετοχή στα κοινотικά έργα “CERTIfication & Accreditation System for Financial Services Sector Education and Training”, “EUROpean Banking Network for Quality Assurance” και “€QUALIFISE

καθώς και υποστηρικτικό υλικό και χρήσιμους συνδέσμους (links) για όποιον επιθυμεί να εμβαθύνει στο αντικείμενο. Δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να επιλέξει τον χρόνο και τόπο παρακολούθησης και αποτελεί σύγχρονη και αποτελεσματική πρόταση για την εκπαίδευση μεγάλου αριθμού ενδιαφερομένων, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους, ενώ το 2016, προχώρησε ακόμα πιο δυναμικά στην παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, δημιουργώντας δική του πλατφόρμα στη διαδικτυακή διεύθυνση www.etilearning.gr. Η πλατφόρμα εγκαινιάστηκε με το Σεμινάριο Επιμόρφωσης «Νομοθετικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς», το οποίο προσφέρεται με τη μέθοδο e-learning και απευθύνεται στους κατόχους πιστοποιητικών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών για την ανανέωση της ισχύος αυτών. Ήδη μέχρι σήμερα περίπου 5.000 στελέχη του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα ανανέωσαν τις πιστοποιήσεις τους μέσω του μαθήματος e-learning του ETI.

Το 2017 και 2018 προστέθηκαν άλλα 2 προγράμματα ηλεκτρονικής επιμόρφωσης για την «Ασφάλεια Πληροφοριών» και για την «Πρόληψη & Καταστολή του Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος &

– “European Qualification Assurance League in Financial Services”

Το ETI ανέπτυξε και υπερεθνική δραστηριότητα (προγράμματος για την τραπεζική και χρηματοοικονομική (HBA Chair/ Master’s Degree in Banking & Finance) στα Πανεπιστήμια του Βελιγραδίου και τη Σόφια)

Το ETI, έχοντας το βλέμμα στραμμένο και στην αγορά συνεργάζεται με το (ΣΕΝ), και προωθεί την εισαγωγή της επιχειρηματικότητας ως αντικείμενο μαθητείας στα σχολεία. Το πρόγραμμα ονομάζεται “Banks in Action” – «Τράπεζες σε Δράση»

Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας». Στρατηγική επιδίωξη του ETI είναι να συνεχίσει την εκπαιδευτική του δράση, με σύγχρονες μεθόδους και με μεγάλη διασπορά εκπαιδευομένων, χωρίς χρονικά και χωρικά όρια.

Η κρίση δεν επηρέασε τη συμμετοχή του ETI στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα “Financial Services Sector Triple E Qualifications” για τη δημιουργία μοντέλου διαπίστευσης Triple E για τα επαγγελματικά πιστοποιητικά του κλάδου που ενσωματώνουν τεχνικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά από το EQF, ECEVET και EQAVET, τη συμμετοχή του ως συνδεδεμένου μέλους στο International Network on Financial Education – INFIE) και στην Ομάδα Εργασίας Χρηματοπιστωτικού Εγγραμματισμού της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (Financial Education Project Group of the European Banking Federation) και υποστηρίζει ενεργά τον θεσμό της “European Money Week”.

Φέτος, εγκαινιάστηκαν δυο ακόμη πρωτοβουλίες του ETI σε θέματα Χρηματοπιστωτικού Εγγραμματισμού με εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (5^{ης} και 6^{ης} δημοτικού) και με τη συμμετοχή 51 τάξεων από 25 Γυμνάσια της χώρας, δημόσια

και ιδιωτικά, στον 1^ο ευρωπαϊκό
διαγωνισμό European Money Quiz.

Κρατήσαμε όλα αυτά τα χρόνια τη
φλόγα της εκπαίδευσης, ακόμη και σε
αντίξοες συνθήκες.

VI. Μεσολαβητής τραπεζικών επενδυτικών υπηρεσιών

Η Ελλάδα εξακολουθεί, παρά τις σημαντικές προσαρμογές της νομοθεσίας της, να χαρακτηρίζεται από σημαντικό αριθμό εκκρεμών δικών, που λειτουργούν σε βάρος της ανάπτυξης. Εξάλλου, καθώς αποδέκτης των προϊόντων και υπηρεσιών του τραπεζικού συστήματος είναι όχι μόνο διαφόρων μεγεθών επιχειρήσεις, αλλά (ιδίως την προηγούμενη Ιοετία της έντονης ανάπτυξης) και καταναλωτές (με περιορισμένη συχνά πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές γνώσεις), με πρωτοβουλία της ΕΕΤ, ιδρύθηκε την 15η Μαρτίου 1999, Παγκόσμια Ημέρα του Καταναλωτή, αρχικά ο Τραπεζικός Μεσολαβητής ο οποίος στη συνέχεια συγχωνεύθηκε με τον Μεσολαβητή Κεφαλαιαγοράς και έκτοτε λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Στο Μεσολαβητή συμμετέχουν τα μέλη της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ), του Συνδέσμου Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών (ΣΜΕΧΑ) και της Ένωσης Θεσμικών Επενδυτών (ΕΘΕ).

Ο Μεσολαβητής λειτουργεί με βάση τις διεθνώς και επί πολλές δεκαετίες ισχύουσες αρχές της Ανεξαρτησίας, της Ουδετερότητας, της Εμπιστευτικότητας, της Εμπειρογνωμοσύνης, της Αμεροληψίας, της Δίκαιης Μεταχείρισης, της Εύκολης Πρόσβασης, της Αποτελεσματικότητας και της Διαφάνειας και εξετάζει αμερόληπτα, δωρεάν, διαφορές σχετικά με την παροχή τραπεζικών και επενδυτικών προϊόντων και υπηρεσιών, από τράπεζες και επενδυτικές εταιρίες εγκατεστημένες στην Ελλάδα, προς ιδιώτες και επιχειρήσεις (με ετήσιο κύκλο εργασιών έως 1 εκατ. ευρώ). Μεσολαβεί με σκοπό την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών, εξετάζει, πλέον, ηλεκτρονικά και διασυνοριακές διαφορές μέσω της πλατφόρμας Ηλεκτρονικής Επίλυσης Διαφορών (ODR) της Ε.Ε. και αποτελεί επίσημο φορέα Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών στην Ελλάδα.

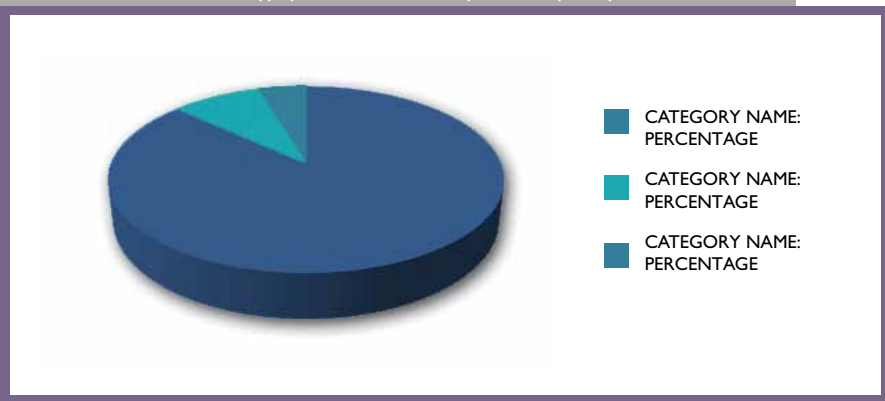
Σε αυτή τη διαρκή προσπάθεια, σε απόλυτα ανταγωνιστικό περιβάλλον, η ύπαρξη του θεσμού του Μεσολαβητή αποτελεί επομένως αναπόσπαστο μέρος του συνόλου της παροχής ποιοτικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αφού προσφέρει τη δυνατότητα ταχείας, αποτελεσματικής, ευέλικτης, εξειδικευμένης και χωρίς κόστος, διαδικασίας επίλυσης των τυχόν αναφευομένων διαφορών, στο πλαίσιο της πελατοκεντρικής πολιτικής που έχουν αναπτύξει οι τράπεζες και λοιποί φορείς του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Πίνακας Ι: Συνολικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στον Μ.Τ.Ε.Υ. ανά τύπο παραπόνου την περίοδο 1999-2017

Σύνολο παραπόνων	185.663
Προφορικά παράπονα	159.060
Γραπτά παράπονα	26.603

Ο Μ.Τ.Ε.Υ. κατά τα 18 χρόνια λειτουργίας του υποδέχθηκε συνολικά 185.663 παράπονα από συναλλασσόμενους με τράπεζες και επενδυτικές εταιρείες, εκ των οποίων 159.060 ήταν προφορικά παράπονα (τηλεφωνικές κλήσεις και επισκέψεις) και 26.603 υποβλήθηκαν γραπτά.

Διάγραμμα Ι: Κατανομή συνολικών παραπόνων που υποβλήθηκαν στον Μ.Τ.Ε.Υ. ανά κατηγορία συναλλασσόμενου την περίοδο 1999-2017

Στο σύνολο των 18 χρόνων λειτουργίας του ο Μ.Τ.Ε.Υ. υποδέχθηκε παράπονα σε ποσοστό 86,77% κατά μέσο όρο από ιδιώτες συναλλασσόμενοι με τράπεζες, 8,61% κατά μέσο όρο από επαγγελματίες και επιχειρήσεις που συναλλάχθηκαν με τράπεζες και 4,62% κατά μέσο όρο από επενδυτές συναλλασσόμενους με τράπεζες και επενδυτικές εταιρείες.

Πίνακας 2: Αποτέλεσμα επίλυσης γραπτών παραπόνων την περίοδο 1999-2017

Υπέρ του συναλασσόμενου	72,8%
Υπέρ του παρόχου	27,2%

Από το σύνολο των γραπτών παραπόνων που εξέτασε ο Μ.Τ.Ε.Υ. κατά τη διάρκεια των 18 χρόνων λειτουργίας του, ποσοστό 72,8% επιλύθηκε φιλικά από τα μέρη με θετική έκβαση για τον αιτούντα-συναλασσόμενο, ενώ ποσοστό 27,2% δεν ικανοποίησε τον αιτούντα-συναλασσόμενο. Το όφελος για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο, μέσω της αποφυγής χρονοβόρων και δαπανηρών δικαστικών ενεργειών είναι προφανές.

Πίνακας 3: Κυριότερα είδη προϊόντων που αφορούσα τα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Μ.Τ.Ε.Υ. την περίοδο 1999-2017

Κατηγορία συναλασσόμενου	Προϊόν
Ιδιώτες συναλασσόμενοι με τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας • Ρύθμιση οφειλών • Αμφισβήτηση συναλλαγών
Επαγγελματίες και επιχειρήσεις που συναλλάχθηκαν με τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας • Ρύθμιση οφειλών • Χρέωση εξόδων/προμηθειών
Επενδυτές συναλασσόμενοι με τράπεζες και επενδυτικές εταιρείες	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας • Αμφισβήτηση συναλλαγών • Ενημέρωση κατά τη διάρκεια της σύμβασης

Οι κυριότερες αιτίες που προκάλεσαν τα παράπονα (σύνολο προφορικών και γραπτών) που υποβλήθηκαν στο Μ.Τ.Ε.Υ. κατά τα 18 χρόνια λειτουργίας, ήταν, κατά μέσο όρο: α) για ιδιώτες συναλασσόμενους με τράπεζες, η ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας, η ρύθμιση οφειλών και η αμφισβήτηση συναλλαγών, β) για επαγγελματίες και επιχειρήσεις που συναλλάχθηκαν με τράπεζες, η ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας, η ρύθμιση οφειλών και η χρέωση εξόδων/προμηθειών και γ) για επενδυτές συναλασσόμενους, η ποιότητα εξυπηρέτησης πελατείας, η αμφισβήτηση συναλλαγών και η ενημέρωση κατά τη διάρκεια της σύμβασης.

VII. Συστήματα πληρωμών -
Εισαγωγή ευρώ -
Ενιαίος χώρος πληρωμών
σε ευρώ (sepa)

1998 – 2007

Η δεκαετία της διαμόρφωσης των χρηματοπιστωτικών υποδομών

Η ενοποίηση της ευρωπαϊκής αγοράς συνοδεύτηκε από σημαντικές αλλαγές στα συστήματα πληρωμών και ηλεκτρονικού εμπορίου.

Μετά την υιοθέτηση του ευρώ σε λογιστική μορφή το 1999 και την κυκλοφορία του σε φυσική μορφή στα κράτη μέλη της ευρωζώνης το 2002, η δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ υπήρξε το επόμενο σημαντικό εγχείρημα για την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ειδικά στο πεδίο των υπηρεσιών πληρωμών. Στο πλαίσιο αυτό, το 2002, ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος, υιοθετώντας την αρχή της αυτορρύθμισης, δημιούργησε το Ευρωπαϊκό

2008 – 2018

Η δεκαετία των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων

Η δεκαετία χαρακτηρίζεται από την ανάγκη περαιτέρω επενδύσεων στα συστήματα πληρωμών, εξαιτίας των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων και συνακόλουθων σχετικών πρωτοβουλιών που συντελούνται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υιοθετείται το 2007 η Οδηγία για τις Υπηρεσίες Πληρωμών (PSD) οι διατάξεις της οποίας ενσωματώνονται στην εθνική μας έννομη τάξη το καλοκαίρι του 2010.

Συγκροτείται το Euro Retail Payments Board (ERPБ), που λειτουργεί υπό την αιγίδα της ΕΚΤ, και παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τη δημιουργία μιας καινοτόμου και

Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council – EPC), έργο του οποίου υπήρξε και συνεχίζει να είναι η αναδιάρθρωση του πλαισίου παροχής μεταφορών πιστώσεων, άμεσων χρεώσεων και υπηρεσιών πληρωμών με κάρτες με στόχο τη δημιουργία του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ, γνωστού με το αγγλικό ακρωνύμιο SEPA (Single Euro Payments Area).

Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά, και συνεργάστηκε στενά με την ΤτΕ σε σειρά πρωτοβουλιών (στην ανάπτυξη του ευρετηρίου HEBIC, διαβίβαση εντολών μέσω του συστήματος HERMES της ΤτΕ, κωδικοποίηση και τυποποίηση της “code line” των επιταγών σε ευρώ, την εφαρμογή του προτύπου ISO 4217 currency codes, τη δημιουργία εθνικού προτύπου για τη Διεθνή Οδηγία Πληρωμής, την τυποποίηση συναλλαγματικής και γραμματίου σε διαταγή ευρώ, τα σύστημα πληρωμών TARGET και TARGET2).

Σημαντικά συνέβαλε, επίσης, η ΕΕΤ στον εκσυγχρονισμό των συναλλαγών του Ελληνικού Δημοσίου, και στην αυτοματοποιημένη διαχείριση των πάσης φύσεως πληρωμών, μέσω των Διατραπεζικών Συστημάτων (ΔΙΑΣ Α.Ε.), και εισπράξεων του (φόρων φυσικών και νομικών προσώπων,

ανταγωνιστικής αγοράς πληρωμών μικρής αξίας στην ΕΕ.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις που σημειώθηκαν αυτή τη χρονική περίοδο για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αφορούσαν τα ακόλουθα:

(α) την ολοκλήρωση της τεχνικής υλοποίησης και συστηματικής επικαιροποίησης των προδιαγραφών του διατραπεζικού συστήματος ηλεκτρονικής τιμολόγησης της ΔΙΑΣ

(β) την υλοποίηση του online payment message στο διατραπεζικό σύστημα DIAS Credit Transfer. Σήμερα, περισσότερες από 25 εκ. διατραπεζικές μεταφορές πίστωσης πραγματοποιούνται online με την πίστωση του δικαιούχου σε λίγα λεπτά

(γ) την έναρξη από τον Σεπτέμβριο 2011 της διαδικασίας έκδοσης και εξαργύρωσης «Εργοσήμου»

(δ) την είσπραξη από το 2012 οφειλών (π.χ. τέλη κυκλοφορίας για όλες τις κατηγορίες οχημάτων) ή πληρωμής επιδομάτων (π.χ. επίδομα θέρμανσης) του Ελληνικού Δημοσίου μέσω του εγχώριου τραπεζικού συστήματος

(στ) την ολοκλήρωση το 2012 του διατραπεζικού έργου πιστοποίησης

ΦΠΑ, ασφαλιστικών εισφορών, κ.λπ)

Η εξαιρετικά περιορισμένη χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών το 1998 (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ, οι χρεωστικές κάρτες που εκδόθηκαν ανέρχονταν σε 1,4 εκ. και οι πιστωτικές κάρτες σε 1.5 εκ και η μεταφορά πιστώσεων διαμορφώνεται την ίδια χρονική περίοδο σε 42,5 δισ. ευρώ), αντιστρέφεται θεαματικά το 2007, χρόνος κατά τον οποίο οι χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες που εκδόθηκαν ανέρχονταν σε 7,6 εκ. και 6,7 εκ. αντίστοιχα. Ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών αγορών με τη χρήση χρεωστικών καρτών διαμορφώθηκε σε 6,3 εκατ. και 830 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Ακολουθώντας, ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών αγορών με τη χρήση πιστωτικών καρτών διαμορφώθηκε σε 69 εκατ. και 7,3 δισ. ευρώ αντίστοιχα.

Παρόμοια ήταν η τάση που σημειώθηκε στις περιπτώσεις των υπηρεσιών μεταφοράς πιστώσεων (αριθμός συναλλαγών: 34,5 εκατ. ευρώ, αξία συναλλαγών: 744 δισ. ευρώ) και άμεσων χρεώσεων (αριθμός συναλλαγών: 18 εκατ. ευρώ, αξία συναλλαγών: 8 δισ. ευρώ).

Η προετοιμασία για την υποδοχή του Ευρώ από το ΕΕΤ ήταν εξίσου εντατική (συνεργασία με ΤτΕ,

130 μεγάλων επιχειρήσεων, αποδεκτών συναλλαγών καρτών, με το διεθνές πρότυπο ασφαλείας PCI DSS

(ζ) την έναρξη από το 2014 της πληρωμής ηλεκτρονικών παράβολων με κάρτες ή μεταφορές πίστωσης. Κατάργηση των έγχαρτων παραβόλων και της πληρωμής τους με μετρητά

(η) την έναρξη από το 2015 της λειτουργίας πληρωμής των τελωνείων σε πραγματικό χρόνο μέσω του συστήματος πληρωμών DIAS Credit Transfer

(θ) την έναρξη από τον Απρίλιο 2016 της λύσης ηλεκτρονικών πληρωμών της MyBank για αγορές μέσω διαδικτύου από ιδιώτες και εταιρικούς πελάτες των τραπεζών μελών της ΕΕΤ

(ι) την έναρξη από τον Μάιο 2017 της 24X7X365 υπηρεσίας μεταφοράς κεφαλαίων υπό το διατραπεζικό σήμα IRIS, μέσω εφαρμογής κινητών τηλεφώνων και χρήση αριθμού τηλεφώνου ή ΑΦΜ για την πίστωση του δικαιούχου (ιδιώτη ή επιχείρησης)

Όσον αφορά το σύστημα πληρωμών TARGET2, τον Δεκέμβριο 2017 αποφασίστηκε η ενοποίησή του με το σύστημα TARGET2 Securities, καθώς και η ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης εγγυήσεων του

συντονισμός, ενημέρωση πελατών) και έτσι το έδαφος ήταν πλήρως έτοιμο για την υιοθέτηση της Οδηγίας 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών που υπήρξε το επόμενο σημαντικό εγχείρημα για την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης στην ΕΕ, ειδικά στο πεδίο των υπηρεσιών πληρωμών.

Ενεργός συμμετοχή EET στις πανευρωπαϊκές πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού των πληρωμών, που επισφραγίστηκε μεταξύ άλλων, με την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο της συμφωνίας Credeuro και της Διατραπεζικής Συμφωνίας Πληρωμών (ICP).

Επιπλέον, τη διετία 2006-2007, έλαβαν χώρα μια σειρά από σημαντικές πρωτοβουλίες για τη μετάπτωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στον SEPA, όπως η σύσταση και λειτουργία εθνικής οργανωτικής δομής, η αποδοχή του SEPA Cards Framework, η συγκρότηση διατραπεζικής ομάδας έργου για την ενσωμάτωση του προτύπου EMV (chip) στις κάρτες πληρωμών και αντίστοιχη προσαρμογή των ATM και POS, η λειτουργία της EET ως National Adherence Support Organisation (NASO) για την παραλαβή, τον έλεγχο και την αποστολή στο EPC των εγγράφων προσχώρησης

Ευρωσυστήματος. Παράλληλα, ξεκίνησε ο σχεδιασμός υλοποίησης του TARGET2 Instant Payments Systems (TIPS) το οποίο θα τεθεί σε παραγωγική λειτουργία από την ΕΚΤ τον Νοέμβριο του 2018.

Λόγω των αλλαγών που συντελέστηκαν την τελευταία δεκαετία στο πεδίο των υπηρεσιών πληρωμών και της εμφάνισης νέων κατηγοριών φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών (ιδρύματα πληρωμών, ιδρύματα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος) μετά και τη δημοσίευση του ν. 3862/2010, με τον οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η PSD, η EET προέβη σε ενέργειες επικοινωνιακού περιεχομένου για την άμεση και άρτια ενημέρωση της πελατείας των τραπεζών μελών της (π.χ. δημοσίευση δελτίου τύπου, διαμόρφωση ενημερωτικού φυλλαδίου). Παράλληλα, προχώρησε στη διεξαγωγή σχετικών ειδικών σεμιναρίων για την επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των τραπεζών μελών της.

Ανάλογες είναι οι πρωτοβουλίες που αναμένεται να ληφθούν μετά και τη δημοσίευση του νέου Νόμου, με τον οποίο ενσωματώνεται στην εθνική νομοθεσία η PSD 2, λόγω των αλλαγών που θα επέλθουν, μεταξύ

των εγκατεστημένων στην Ελλάδα τραπεζών στα SEPA Credit Transfer και SEPA Direct Debit Schemes.

Παράλληλα, εκπονήθηκαν κείμενα εργασίας και εγχειρίδια (π.χ. SEPA Credit Transfers Migration Manual, SEPA Implementation and Migration in Greece), στα οποία αποτυπώνονται οι προετοιμασίες και ο σχεδιασμός του εγχώριου τραπεζικού συστήματος για τη μετάβασή του στον SEPA.

Τέλος, στο πλαίσιο των υποχρεώσεων των τραπεζών της χώρας προς το EPC, και της προσαρμογής των ελληνικών τραπεζών στον SEPA, η Γραμματεία της EET εκπόνησε το 2004 το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Μετρητών το οποίο είχε ως στόχο:

- α) πρωτοβουλίες μείωσης των σε κυκλοφορία κερμάτων και τραπεζογραμματίων ευρώ, και
- β) τη μείωση του κόστους διαχείρισης των μετρητών για τις τράπεζες.

άλλων, με την εμφάνιση νέων φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών (π.χ. πάροχοι υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμών, πάροχοι υπηρεσιών πληροφοριών λογαριασμού) και των αντίστοιχων νέων υπηρεσιών πληρωμών.

Η διείσδυση των καρτών πληρωμών το 2008 διευρύνθηκε περαιτέρω. Ειδικότερα, οι χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες που εκδόθηκαν ανέρχονταν σε 8,1 εκ. και 6,9 εκ. αντίστοιχα. Ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών με τη χρήση χρεωστικών καρτών διαμορφώθηκε σε 8 εκατ. και 1 δισ. ευρώ αντίστοιχα. Ακολούθως, ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών με τη χρήση πιστωτικών καρτών διαμορφώθηκε σε 75 εκατ. και 7,7 δισ. ευρώ αντίστοιχα. Δηλαδή, το 90 % των συναλλαγών αγορών με κάρτες γινόταν, το 2008, με πιστωτικές. Η μετατόπιση από τις πιστωτικές στις χρεωστικές κάρτες είναι θεαματική. Ενδεικτικά το 2017 το 80% των συναλλαγών πραγματοποιήθηκε με χρεωστικές κάρτες.

Μετά τη θέσπιση περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και στη μεταφορά κεφαλαίων τον Ιούνιο 2015, επιχειρήσεις και καταναλωτές προσαρμόστηκαν σε ευρεία κλίμακα στη διενέργεια πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών. Σύμφωνα

με στοιχεία της ΕΚΤ, το 2016 ο αριθμός των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών που εκδόθηκαν διαμορφώθηκε σε 11,6 και 3 εκ. αντίστοιχα. Ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών με τη χρήση χρεωστικών καρτών διαμορφώθηκε σε 221,5 εκατ. και 10,3 δισ. ευρώ αντίστοιχα. Ακολούθως, ο αριθμός και η αξία των συναλλαγών με τη χρήση πιστωτικών καρτών διαμορφώθηκε σε 78,4 εκατ. και 5 δισ. ευρώ αντίστοιχα.

Ανάλογες ήταν οι εξελίξεις στις περιπτώσεις των υπηρεσιών μεταφοράς πιστώσεων (αριθμός συναλλαγών: 291 εκατ. ευρώ, αξία συναλλαγών: 507,5 δισ. ευρώ) και άμεσων χρεώσεων (αριθμός συναλλαγών: 26,4 εκατ. ευρώ, αξία συναλλαγών: 10,2 δισ. ευρώ).

Για την προσαρμογή του εγχώριου τραπεζικού συστήματος στην ευρωπαϊκή νομοθεσία σχετικά με την μετάπτωση στον SEPA, η ΕΕΤ το χρονικό διάστημα 2008-2016, σε συνεργασία με τις τράπεζες μέλη της, τη ΔΙΑΣ και την ΤτΕ, προέβη σε μια σειρά από ενέργειες, όπως η συστηματική παρακολούθηση των δεικτών μετάπτωσης μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων στα συστήματα SEPA Credit Transfer και SEPA Direct Debit του EPC, η μετάπτωση των non-SEPA προϊόντων (STP και STP-Bulk) του

διατραπεζικού συστήματος DIAS Credit Transfer, η καταγραφή σε μηνιαία βάση της προόδου που έχουν επιτελέσει οι τράπεζες μέλη της, μέσω της συμπλήρωσης ειδικού ερωτηματολογίου και η αξιοποίηση του προτύπου ISO 20022 για την αποστολή και λήψη μαζικών εντολών πληρωμών από επιχειρήσεις. Η πλήρης μετάπτωση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος στο SEPA ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο 2016, μετά και τη λήξη των διαφόρων μεταβατικών ρυθμίσεων (waivers) και εξαιρέσεων που προβλέπονταν στην ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Περαιτέρω, η EET εξακολούθησε να συμμετέχει ενεργά στις εργασίες του EPC και να παρακολουθεί τις σχετικές εξελίξεις, ιδίως σε ό,τι αφορά το νέο σύστημα του EPC για τις άμεσες πληρωμές (SEPA instant payments), το οποίο τέθηκε σε λειτουργία τον Νοέμβριο 2017. Πρόθεση των τραπεζών μελών της συνιστά η σταδιακή εναρμόνιση της υπηρεσίας IRIS online payments με τις προδιαγραφές του νέου συστήματος του EPC, κάτι που αναμένεται εντός του πρώτου τριμήνου 2019.

Σημαντικό γεγονός της τελευταίας πενταετίας, αποτέλεσε η απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την έκδοση και

κυκλοφορία της δεύτερης σειράς τραπεζογραμμάτων ευρώ, γνωστή και ως σειρά «Ευρώπη». Αξιοποιώντας την τεχνολογική πρόοδο που έχει σημειωθεί στον τομέα παραγωγής τραπεζογραμμάτων, εισάγονται νέα χαρακτηριστικά ασφαλείας στα τραπεζογραμμάτια για μεγαλύτερη προστασία έναντι της παραχάραξης.

Το πρώτο τραπεζογραμμάτιο της νέας σειράς ονομαστικής αξίας 5€, κυκλοφόρησε στα κράτη μέλη της ευρωζώνης στις 2 Μαΐου 2013. Τα υπόλοιπα τραπεζογραμμάτια ευρώ δεύτερης γενιάς τίθενται σε κυκλοφορία σταδιακά, κατά αύξουσα σειρά ονομαστικής αξίας, ήτοι 10€ στις 23.09.2014, 20€ στις 25.11.2015 και 50€ στις 4.04.2017.

Τα νέα τραπεζογραμμάτια των 100 και των 200 ευρώ θα εκδοθούν ταυτόχρονα στις αρχές του 2019.

Η σειρά τραπεζογραμμάτων «Ευρώπη» δεν θα περιλαμβάνει το τραπεζογραμμάτιο των 500 ευρώ.

Τη χρονική περίοδο 2008-2017, η EET ασχολήθηκε με την ανάλυση και καταγραφή των προβλημάτων της ελληνικής αγοράς ως προς τη διακίνηση και διαχείριση των μετρητών και τη διατύπωση εναλλακτικών λύσεων διατραπεζικού

χαρακτήρα για τη βελτίωση της σημερινής κατάστασης. Στο πλαίσιο των εργασιών αυτών, έτυχαν επεξεργασίας και ελήφθησαν πρωτοβουλίες που αφορούσαν:

- Τη συνεχή συνεργασία με τη Διεύθυνση Ταμείων της ΤτΕ με στόχο τη βελτίωση και διευκόλυνση των συναλλαγών χρηματικού των πιστωτικών ιδρυμάτων με αυτήν.
- Την αναλυτική καταγραφή, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ), της διαδικασίας επίλυσης των προβλημάτων που παρουσιάζονται στη συνεργασία των υποκαταστημάτων τραπεζών με τα ΤΑΤΕ (Ταμειακό Απόθεμα Τράπεζας Ελλάδος) που στεγάζονται σε καταστήματα της ΕΤΕ.

VIII. Ηλεκτρονικοποίηση πληρωμών -
Ψηφιακός μετασχηματισμός -
Ενίσχυση εναλλακτικών καναλιών
εξυπηρέτησης της πελατείας
των τραπεζών (internet, mobile,
ATM, APS) -
Καταπολέμηση της απάτης

1998 – 2007

Η δεκαετία των επενδύσεων στις σύγχρονες τεχνολογίες και η σταδιακή ηλεκτρονικοποίηση των πληρωμών

2008 – 2018

Η δεκαετία της εξάπλωσης των ψηφιακών συναλλαγών

Στα τέλη της δεκαετίας του '90, η εντυπωσιακή εξέλιξη πάσης φύσεως εφαρμογών πληροφορικής μέσω διαδικτύου (internet), κερδίζει το ενδιαφέρον παγκοσμίως, αλλά και για τις ελληνικές τράπεζες.

Το 1997 η ΕΕΤ δημιουργεί την ιστοσελίδα της για την προβολή των θέσεων και των δραστηριοτήτων των μελών της στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Υλοποιούνται σημαντικές επενδύσεις από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στα εναλλακτικά κανάλια εξυπηρέτησης τραπεζικών συναλλαγών (ATM, internet banking,

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις βοηθούν ουσιαστικά στη δημιουργία και διάθεση εκ μέρους των τραπεζών καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η διείσδυση της χρήσης του internet και της πληροφορικής στη λειτουργία της ελληνικής επιχείρησης και στη ζωή των φυσικών προσώπων τη δεκαετία 2008-2018 εμφανίζει σταθερά αυξητική πορεία κάθε χρόνο.

Η επιβολή κεφαλαιακών περιορισμών το καλοκαίρι του 2015 δημιουργεί σοβαρές επιπτώσεις στην επιχειρηματικότητα, αλλά παρόλα αυτά αποτελεί και τον καταλύτη

phone banking, pc banking και, στα τέλη της δεκαετίας, στο mobile banking).

Το πρώτο και μέχρι σήμερα πλέον διαδεδομένο δίκτυο ηλεκτρονικής τραπεζικής, το δίκτυο των ATM με αύξηση 270% μεταξύ 1998-2007², κερδίζει την εμπιστοσύνη του πελάτη. Σήμερα, εξακολουθούν να είναι εγκατεστημένα περισσότερα από 5.550 ATMs πανελλαδικά.

Εντούτοις, η προώθηση των δικτύων της ηλεκτρονικής τραπεζικής αποτελεί προτεραιότητα και ταυτόχρονα τη μεγάλη πρόκληση για τις ελληνικές τράπεζες και γι' αυτό η ΕΕΤ μαζί με τις τράπεζες μέλη της αναπτύσσουν το 2002, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης, την εκπαιδευτική στήριξη του προγράμματος «Δικτυωθείτε», που αφορά την επιδότηση 50.000 ΜμΕ για την αγορά ή αναβάθμιση του ηλεκτρονικού τους εξοπλισμού και τη σύνδεσή τους με το διαδίκτυο, και ανάλογη είναι η διάχυση της πληροφόρησης στην Αττική και στην περιφέρεια. Οι δράσεις και τα αφιερώματα της ΕΕΤ στην ηλεκτρονική τραπεζική πυκνώνουν.

Η ΕΕΤ συμμετέχει στο σχεδιασμό του προγράμματος Ψηφιακής Στρατηγικής

για την (θεαματική) αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Μέσα σε μια τριετία (α) κατέστη υποχρεωτική η καταβολή οφειλών στις Δ.Ο.Υ αποκλειστικά και μόνο με χρέωση τραπεζικού λογαριασμού, χρήση χρεωστικών, πιστωτικών, προπληρωμένων καρτών εφόσον το προς καταβολή ποσό υπερβαίνει συνολικά τα 100 ευρώ, (β) σχεδόν καταργήθηκε η χρήση τραπεζικών επιταγών για τις εισπράξεις των τελωνείων (γ) έγινε καθολική η εφαρμογή του Ηλεκτρονικού Παραβόλου, και (δ) ξεκίνησε η πληρωμή των βεβαιωμένων στις Δ.Ο.Υ. ατομικών οφειλών με τη χρήση καρτών πληρωμών μέσω της εφαρμογής του Taxinet (και θα ακολουθήσει η πληρωμή με κάρτα των ρυθμισμένων οφειλών).

Οι τράπεζες προκειμένου να ενισχύσουν ακόμα περισσότερο τις διαθέσιμες επιλογές της πελατείας τους για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών πληρωμών με ασφάλεια, ταχύτητα και οικονομία προχωρούν:

- στην εγκατάσταση Μηχανημάτων Αυτόματων Πληρωμών (Automated Payment Systems/APS)
- στην υιοθέτηση, εντός του 2015, της

² 1998: 2.687 – 2007: 7.270

της χώρας για το χρονικό διάστημα 2006-2013, και διερευνά σε βάθος τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός διατραπεζικού φορέα έκδοσης ψηφιακών πιστοποιητικών (υλοποίηση υποδομής δημόσιου κλειδιού) με τη βοήθεια εξειδικευμένης εταιρείας.

Οι τράπεζες επικεντρώνουν τις προσπάθειες τους στην ασφάλεια και την ευκολία χρήσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών από τον τελικό χρήστη πελάτη τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοινώνει το 2001 πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη και καταπολέμηση της απάτης στα μέσα πληρωμών πλην των μετρητών. Η ΕΕΤ συγκροτεί αρμόδια διατραπεζική επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτής της επιτροπής αναλαμβάνεται σειρά διατραπεζικών δράσεων:

1) ενημερωτικό διατραπεζικό φυλλάδιο με συμβουλές προς τους συναλλασσόμενους στα ATM, 2) δημιουργία λίστας αρμοδίων από όλες τις τράπεζες οι οποίοι επικοινωνούν και ενημερώνουν άμεσα ο ένας τον άλλο σε περιπτώσεις κρούσματος απάτης στα ATM, 3) άμεση ενημέρωση για νέες μορφές απάτης που παρουσιάζονται πανευρωπαϊκά μέσω ανοικτού διαύλου επικοινωνίας της ΕΕΤ με διάφορους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς που έχουν συσταθεί για την καταπολέμηση της Απάτης π.χ

λύσης ηλεκτρονικών πληρωμών της MyBank για συναλλαγές αγορών σε περιβάλλον ηλεκτρονικού εμπορίου χωρίς τη χρήση κάρτας αλλά με χρέωση τραπεζικού λογαριασμού,

- στην υλοποίηση διατραπεζικού σχήματος άμεσων πληρωμών με τη δυνατότητα μεταφοράς κεφαλαίων σε πραγματικό χρόνο 24Χ7Χ365, μέσω φορητών συσκευών και χρήση αριθμού τηλεφώνου ή ΑΦΜ για την πίστωση του δικαιούχου.

Η επίπτωση των περιορισμών στις αναλήψεις μετρητών και στις μεταφορές κεφαλαίων καταγράφεται στα στατιστικά στοιχεία που συλλέγει η ΕΕΤ αναφορικά με τη χρήση των καρτών πληρωμών και των εναλλακτικών καναλιών εξυπηρέτησης της πελατείας των πιστωτικών ιδρυμάτων (internet, phone, και mobile banking).

Από την επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων προκύπτει: επταπλασιασμός των ενεργών πελατών υπηρεσιών internet banking στη δεκαετία 2008-2017, περισσότεροι από 1 εκ. ενεργοί πελάτες υπηρεσιών mobile banking στο τέλος του 2017, εξαπλασιασμός των συναλλαγών με κάρτες πληρωμών σε μια τριετία (2014-2017), διπλασιασμός των συναλλαγών

European ATM Security Team (EAST), Ομάδες εργασίας της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (EBF) και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC), 4) οργάνωση ημερίδων με εξειδικευμένες εταιρείες για ενημέρωση των τραπεζών για τους μηχανισμούς αποτροπής αντιγραφής καρτών που διαθέτουν στην αγορά, 5) δημιουργία από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε. βάσης παρακολούθησης καταγγελιών συμβάσεων με εμπόρους η οποία ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2006, και 6) εκπαίδευση στελεχών τραπεζών για τον έλεγχο των χαρακτηριστικών ασφαλείας των εγγράφων ταυτοποίησης που τους προσκομίζουν οι πελάτες τους.

Στις παραπάνω δράσεις υπήρχε στενή συνεργασία με τις διάφορες διευθύνσεις της ΕΛ.ΑΣ και λοιπές αρμόδιες αρχές.

Όλες οι παραπάνω δράσεις και οι οργανωμένες διατραπεζικές προσπάθειες είχαν ως αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά η απάτη στα μέσα και συστήματα πληρωμών τη δεκαετία 1998-2008, παρά τη θεαματική αύξηση των ηλεκτρονικών τραπεζικών συναλλαγών.

μεταφορών πίστωσης σε μια πενταετία (2012-2017). Στην Ελλάδα σε μια μόλις τριετία (2014-2017) οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αυξήθηκαν κατά 700 εκ. (από 317 εκ. το 2014 σε περισσότερες από 1 δις. το 2017). Σημαντικές αυξήσεις παρατηρήθηκαν και στην αξία των ηλεκτρονικών συναλλαγών αν και ποσοστιαία μικρότερες σε σχέση με αυτές των συνολικών συναλλαγών.

Η ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών συνεχίζει να αποτελεί πρωταρχικό στόχο των τραπεζών. Έτσι, οι Ελληνικές τράπεζες τη δεκαετία αυτή προχωρούν σε επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ για τη μετάπτωση των καρτών που εκδίδουν στην τεχνολογία του EMV/Chip με τη μετάπτωση να ολοκληρώνεται το 2010. Την ίδια περίοδο υιοθετείται η χρήση του PIN σε όλες τις συναλλαγές καρτών, ακόμα και των πιστωτικών.

Συνεχίζουν τις επενδύσεις τους σε νέες υπηρεσίες internet και mobile banking, η διαθεσιμότητα των οποίων δοκιμάζεται σε εξαιρετικά ακραίες καταστάσεις, μαζί με το δίκτυο των ATM, κατά την επιβολή της τραπεζικής αργίας στις 28 Ιουνίου 2015. Για δυο εβδομάδες οι Έλληνες εξυπηρετούνται αποκλειστικά ηλεκτρονικά. Το λειτουργικό αυτό

stress test το περνούν με απόλυτη επιτυχία οι τράπεζες.

Το ίδιο θα συμβεί και με την υποδομή αποδοχής συναλλαγών καρτών από τις επιχειρήσεις. Μέσα σε μια μόνο χρονιά, αυτή του 2017, εγκαθίστανται από τις τράπεζες περισσότερα από 310.000 τερματικά POS, καταγράφοντας ετήσια αύξηση της τάξης του 87%.

Την ίδια περίοδο τα ποσοστά απάτης με κάρτες παραμένουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα με 1 συναλλαγή απάτης στις 8.000 και 1 ευρώ αξία απάτης ανά 9.000 ευρώ αξία συναλλαγών με κάρτες.

Τα ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα απάτης είναι συνυφασμένα με την ενίσχυση του επιπέδου ασφάλειας σε όλους τους τύπους και τρόπους συναλλαγών και το αποτέλεσμα αυτό αποδίδεται στην υιοθέτηση ισχυρών μηχανισμών και διαδικασιών ασφάλειας από τις τράπεζες με σκοπό τον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την αποτροπή περιστατικών απάτης σε περιβάλλον internet, mobile, ATM, και POS.

ΙΧ. Η ενεργός συμμετοχή της ΕΕΤ στην Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ΕΤΟ/ΕΒΦ)

Η συμμετοχή της EET στις τακτικές συνεδριάσεις της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, που αποτελείται από 32 σήμερα Ευρωπαϊκές Εθνικές Ενώσεις Τραπεζών (οι οποίες με τη σειρά τους εκπροσωπούν 3.500 Τράπεζες) είναι από το 1981 μέχρι σήμερα τακτική και αδιάλειπτη. Συμμετέχοντας σε κρίσιμες επιτροπές της Ομοσπονδίας, παρακολουθούμε, στενά τις εξελίξεις (εκπροσωπούμενοι συχνά από εκπροσώπους των ίδιων των μελών μας απευθείας) σε ρυθμιστικό/εποπτικό/ και λειτουργικό επίπεδο. Ανταλλάσσουμε απόψεις, ενώνουμε τις παρατηρήσεις και την εμπειρία μας με τους εκπροσώπους των άλλων ενώσεων, συμμετέχουμε ενεργά στη διαβούλευση κυρίως εξασφαλίζουμε στα μέλη μας με την παροχή και του αντίστοιχου υποστηρικτικού υλικού ενημέρωση και επικαιροποίηση της ευρωπαϊκής κινητικότητας σε θέματα

Εισφέρουμε ουσιαστικά στο διάλογο των εξής επιτροπών:

1. Chief Economists Group. Η επιτροπή εστιάζει τη δράση της στις οικονομικές και νομισματικές πολιτικές που εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορούν την Τραπεζική δραστηριότητα.
2. Banking Supervision Committee. Πρόκειται για μία από τις βασικότερες επιτροπές της Ομοσπονδίας, καθώς την τελευταία ιδίως δεκαετία ασχολήθηκε με τη λειτουργία του Ενιαίου Μηχανισμού Διευθέτησης (Single Resolution Mechanism) των πιστωτικών ιδρυμάτων, την εγγύηση καταθέσεων, την προληπτική εποπτεία, την κεφαλαιακή επάρκεια και τη διαχείριση των κινδύνων που άπτονται των τραπεζικών δραστηριοτήτων.

3. **Business Finance Committee (BFC):** Ασχολείται με τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και έχει ως στρατηγικό στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας με τον ΟΟΣΑ και την ΕΤΕπ. Η βιώσιμη χρηματοδότηση και η ψηφιακή καινοτομία βρίσκονται ψηλά στις προτεραιότητες της επιτροπής.
4. **Steering Committee for Financing Growth (SCFG),** με στόχο την εκπόνηση σχεδίου δράσης για τη διαμόρφωση μίας ενιαίας χρηματοδοτικής πολιτικής.
5. **Sustainable Finance Working Group,** με ειδικότερη έμφαση στην ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνολογίας ειδικά για την «πράσινη» βιώσιμη χρηματοδότηση.
6. **Communications and CSR Steering Group:** Το έργο της είναι θεσμικό και επικεντρώνεται στην ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών λειτουργίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.
7. **AML and Financial Crime Committee.** Το έργο της επιτροπής συγκαταλέγεται στις υψηλές προτεραιότητες της Ευρώπης, περιλαμβάνοντας μεταξύ των άλλων την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
8. **Cyber Security Working Group.** Για την πρόληψη της ηλεκτρονικής απάτης και των κυβερνοεπιθέσεων σε ένα περιβάλλον που μεταβάλλεται, ταχύτατα λόγω της τεχνολογίας.
9. **Executive Committee Digital Strategy Group:** Επικεντρώνεται στην υλοποίηση των στρατηγικών στόχων ψηφιακού μετασχηματισμού του Ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα.
10. **Financial Education Project Group:** Προώθηση της χρηματοπιστωτικής εκπαίδευσης.
11. **Payment Systems Committee (PSC)** με έμφαση τον ενιαίο χώρο πληρωμών σε Ευρώ.
12. **Legal Committee.** Επικεντρώνεται στις ομοιόμορφες λύσεις που προωθούνται στην Ευρώπη ιδίως στα ζητήματα προστασίας καταναλωτή, στο δίκαιο του ανταγωνισμού, στο εταιρικό δίκαιο και στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
13. **Retail Committee.** Παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, καταναλωτική πίστη, εξ αποστάσεως παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

14. **International Affairs Steering Group.** Συντονιστική Επιτροπή Διεθνών Θεμάτων, με σταθερή συμμετοχή και της ΕΕΤ.
15. **Fiscal Committee.** Φορολογική μεταχείριση χρηματοπιστωτικών συναλλαγών
16. **Target Working Group:** Ο επίσημος συνομιλητής της ΕΚΤ για την υλοποίηση του RTGS συστήματος πληρωμών TARGET2, του TARGET2 Securities και του TIPS.

Παράρτημα

Βιβλιογραφικές πηγές
και Εκδόσεις ΕΕΤ 1998-2018

A. Βιβλία

Τίτλος	Συγγραφέας- είς	Έτος
Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη: προτάσεις πολιτικής	Επιμέλεια: Μ. Μασουράκης, Χρ. Γκόρτσος	2014
Χρηματοοικονομικά υποδείγματα για επιχειρηματικές αποφάσεις	Ν. Μυλωνάς	2012
Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα	Επιμέλεια: Γκ. Χαρδούβελης, Χρ. Γκόρτσος	2011
Ομοιόμορφοι Κανόνες του ΔΕΕ για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση (ΟΚΕΕΠΖ)	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2011
Διεθνής Τυποποιημένη Τραπεζική Πρακτική για τον έλεγχο των εγγράφων βάσει ενέγγυων Πιστώσεων, Αναθεώρηση 2007 για τις ΟΣΠ 600, Έκδοση ΔΕΕ Νο. 681	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2011
Ομοιόμορφοι Κανόνες ΔΕΕ για τις καλύψεις μεταξύ Τραπεζών βάσει ενέγγυων πιστώσεων	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2011
Σύγκλιση και ολοκλήρωση των χρηματιστηριακών αγορών για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης	Α. Βασιλά	2008
ΟΣΠ 600 Ομοιόμορφες συνήθειες και πρακτική για τις ενέγγυες πιστώσεις - Αναθεώρηση 2007	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2007
Αγορές και προϊόντα παραγώγων	Ν. Μυλωνάς	2005
Το νέο ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον	Επιμέλεια: Γ. Προβόπουλος - Χρ. Γκόρτσος	2004

Ο δύσκολος τοκετός - Η αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (1927-1929)	Α. Σαλβάνου	2004
Ομοιόμορφοι κανόνες για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση ΔΕΕ 458	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2004
Έκθεσις επί του οικονομικού προβλήματος της Ελλάδος. Εκδήλωση με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Κυριάκου Βαρβαρέσου	ΕΕΤ	2004
Incoterms 2000	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2002
Γλωσσομεταφραστικά Σύμμεικτα	Α. Αλεξάκης	2002
Ένα νόμισμα για την Ευρώπη	Α. Αγγελοπούλου, Χ. Παπαστάθης	2001
Διεθνής πρακτική υποχρεώσεων - ISP98	ΕΕΤ-ΔΕΕ	2001
Μια ποσοτική προσέγγιση των μεταβολών της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής	Δ. Χιόνης, Π. Σιδηροκαστρίτης	2000
Η φορολόγηση των κερδών κεφαλαίου στην Ελλάδα	Δ. Γεωργούτσος, Ν. Καραμούζης	2000
Το ευρώ και εμείς 101 ερωτήσεις / 101 απαντήσεις	ΕΕΤ	2000
Οι τράπεζες στην Ελλάδα - 1999	Επιμέλεια: Γραφείο οικονομικής ανάλυσης ΕΕΤ	2000
Ελληνικά αμοιβαία κεφάλαια	Ν. Μυλωνάς	1999
Νόμισμα και πολιτική στην Ελλάδα (1830-1910)	Ι. Κοκκινάκης	1999
Οι τράπεζες στην Ελλάδα - 1998	Επιμέλεια: Γραφείο οικονομικής ανάλυσης ΕΕΤ	1999
Bancassurance & συστήματα ασφάλισης. Πρακτικά Ημερίδας 7ης Μαΐου 1999	ΕΕΤ - Ευρωπαϊκή Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών	1999
Διαρθρωτικές μεταβολές και απασχόληση στις τράπεζες	Κ. Κανελλόπουλος, Γ. Τσατήρης, Θ. Μητράκος	1998

Ευρώ	EET	1998
Οι τράπεζες στην Ελλάδα - 1997	Επιμέλεια: Γραφείο οικονομικής ανάλυσης EET	1998
Τράπεζες: Οι προκλήσεις της επόμενης μέρας και ο ρόλος του marketing. Πρακτικά συνεδρίου τραπεζικού marketing, 7-8 Δεκεμβρίου 1998	EET - EIM – ΕΕΔΕ	1998

Β. Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια

Τίτλος	Συγγραφέας- είς	Έτος
Ο ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και η ελληνική νομοθεσία για τις πληρωμές (Β΄ έκδοση πλήρως αναθεωρημένη)	Β. Παναγιωτίδης	2017
Νομοθετικό πλαίσιο της Κεφαλαιαγοράς. Σεμινάριο επιμόρφωσης πιστοποιητικών (α1) - (δ) (E-Book)	EET/ETI	2017
Νομοθετικό πλαίσιο της Κεφαλαιαγοράς. Σεμινάριο επιμόρφωσης πιστοποιητικού (ε) (E-Book)	EET/ETI	2017
Νομοθετικό πλαίσιο της Κεφαλαιαγοράς (E-Book)	EET/ETI	2016
Τραπεζικό απόρρητο / θεσμικό πλαίσιο – τραπεζική πρακτική	Κ. Στενημακίτης	2016
Εισαγωγή στη χρηματοοικονομική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων	Στ. Πορτάλιος	2016
Οι επενδύσεις στην ιδιωτική ασφάλιση	Κ. Γαλιάτσος	2013
Βασικές γνώσεις ιδιωτικής ασφάλισης (Β΄ έκδοση πλήρως αναθεωρημένη)	Ν. Βιολάκης, Κ. Γαλιάτσος, Κ. Παπαϊωάννου, Π. Σαριδάκη	2012
Λειτουργία και υπηρεσίες των Τραπεζικών Συστημάτων Πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ (Δ΄ έκδοση αναθεωρημένη)	EET/ETI	2012

Βασικές γνώσεις επενδυτικής τραπεζικής(Ε΄ έκδοση)	Κ. Γαλιάτσος	2012
Αποτροπή ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	Στ. Κάτσιος	2011
Λειτουργία και υπηρεσίες των Τραπεζικών Συστημάτων Πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ (Γ΄ έκδοση αναθεωρημένη)	ΕΕΤ/ΕΤΙ	2011
Επενδυτικές υπηρεσίες. Παροχή επενδυτικών συμβουλών σε κινητές αξίες (Β΄ έκδοση πλήρως αναθεωρημένη)	Κ. Γαλιάτσος	2010
Βασικές γνώσεις επενδυτικής τραπεζικής (Δ΄ έκδοση αναθεωρημένη)	Κ. Γαλιάτσος	2010
Ο ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και η ελληνική νομοθεσία για τις πληρωμές	Β. Παναγιωτίδης	2010
Στοιχεία ελληνικού δικαίου της κεφαλαιαγοράς (Β΄ πλήρως αναθεωρημένη έκδοση του εγχειριδίου: Το θεσμικό & κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς)	Χρ. Γκόρτσος, Π. Σταϊκούρας, Χ. Λιβαδά	2009
Βασικές γνώσεις επενδυτικής τραπεζικής (Γ΄ έκδοση αναθεωρημένη)	Κ. Γαλιάτσος	2009
Επενδυτικές υπηρεσίες. Παροχή επενδυτικών συμβουλών σε κινητές αξίες	Κ. Γαλιάτσος	2008
Λειτουργία και υπηρεσίες των Τραπεζικών Συστημάτων Πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ (Β΄ έκδοση)	ΕΕΤ/ΕΤΙ	2008
Βασικές γνώσεις επενδυτικής τραπεζικής (Β΄ έκδοση αναθεωρημένη)	Κ. Γαλιάτσος	2008
Λειτουργία και υπηρεσίες των Τραπεζικών Συστημάτων Πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ	ΕΕΤ/ΕΤΙ	2007
Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς	Χρ. Γκόρτσος, Π. Σταϊκούρας, Χ. Λιβαδά	2007

Βασικές γνώσεις επενδυτικής τραπεζικής	Κ. Γαλιάτσος	2007
Διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων	Κ. Γαλιάτσος	2006
Το δίκαιο της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Τόμος Β')	Χρ. Γκόρτσος	2006
Εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές	Επιμέλεια: Χρ. Γκόρτσος, Π. Αλεξάκης	2006

Γ. Διατραπεζικά Ενημερωτικά Έντυπα

Τίτλος	Συγγραφέας- είς	Έτος
Διαχείριση περιβαλλοντικού & κοινωνικού κινδύνου	ΕΕΤ	2018
IBAN: Αυτός ο αριθμός είναι απαραίτητος	ΕΕΤ	2013
Παροχή στοιχείων ταυτοποίησης της πελατείας των τραπεζών	ΕΕΤ	2012
Το PIN μας είναι η υπογραφή μας. Διατραπεζικό ενημερωτικό έντυπο για τους κατόχους καρτών	ΕΕΤ	2011
Το PIN μας είναι η υπογραφή μας. Διατραπεζικό ενημερωτικό έντυπο για επιχειρήσεις που αποδέχονται συναλλαγές καρτών	ΕΕΤ	2011
Το PIN μας είναι η υπογραφή μας. Σύντομες οδηγίες χρήσης για επιχειρήσεις	ΕΕΤ	2011
Ο νόμος 3862/2010 για τις υπηρεσίες πληρωμών	ΕΕΤ	2010
Παροχή στοιχείων ταυτοποίησης της πελατείας των τραπεζών	ΕΕΤ	2009
Οδηγός μεταφοράς τραπεζικών λογαριασμών	ΕΕΤ	2009
Οδηγίες προς τους πολίτες σε περίπτωση κλοπής ή απώλειας Αστυνομικής ταυτότητας ή Διαβατηρίου	ΕΕΤ	2007

Παροχή στοιχείων ταυτοποίησης της πελατείας των τραπεζών	EET	2006
Συναλλαγές στα ΑΤΜ	EET	2005
Οι τράπεζες μοχλός της ανάπτυξης	EET	2003
Κανόνες που διέπουν τη διενέργεια εμβασμάτων σε ευρώ	EET	2003
Εθελοντικός Κώδικας Συμπεριφοράς κατά την Προσυμβατική Ενημέρωση για Στεγαστικά Δάνεια	EET	2002
Διεθνής Οδηγία Πληρωμής (IPI)	EET	2002
Διεθνής Τραπεζικός Λογαριασμός (International Bank Account Number / IBAN) για πελάτες τραπεζών	EET	2001
Διεθνής Τραπεζικός Λογαριασμός (International Bank Account Number / IBAN) για τραπεζικούς υπαλλήλους	EET	2001
10 Συμβουλές για το Ευρώ	EET	2001
Σύγχρονοι τρόποι κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών των Επιχειρήσεων Leasing - Factoring - Venture Capital	EET	2000
Οι Τράπεζες κάνουν τη ζωή σας πιο εύκολη με τα σύγχρονα μέσα πληρωμών!	EET	2000

Δ. Έρευνες - Μελέτες

Τίτλος	Συγγραφέας- εἰς	Έτος
Στοιχεία τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος	EET	2017
Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012	EET	2013
Πρόσβαση των ΜμΕ σε χρηματοδότηση στην Ελλάδα Έκθεση της Συνεδρίασης Αντιπροσώπων Υψηλού Επιπέδου	EET	2013
Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2010	EET	2011
Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2009	EET	2010
Η συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην Ελληνική οικονομία	EET	2008

Ε. Κώδικες Δεοντολογίας

Τίτλος	Έτος
Η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμών πληρωμών -πληροφορίες για τους καταναλωτές βάσει του άρθρου 14 του ν. 4465/2017	2017
Οδηγός αλλαγής λογαριασμών πληρωμών	2017
Κώδικας Καλής Πρακτικής των τραπεζών-μελών της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών για την τυποποίηση της διακίνησης μετρητών μεταξύ υποκαταστημάτων τραπεζών	2012
Συμφωνία Εθελοντικού Κώδικα Δεοντολογίας σχετικά με την Παροχή Προσυμβατικής Πληροφόρησης για Στεγαστικά Δάνεια (Συμφωνία)	2012
Κοινές Αρχές σχετικά με τη μεταφορά τραπεζικών λογαριασμών	2009
Οδηγός μεταφοράς τραπεζικών λογαριασμών. Κατάλογος πιστωτικών ιδρυμάτων μελών της EET που έχουν προσχωρήσει στις κοινές αρχές για τη μεταφορά τραπεζικών λογαριασμών	2009

Κώδικας Δεοντολογίας για τη διαφημιστική προβολή χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται από πιστωτικά ιδρύματα 2003

Κώδικας Τραπεζικής Δεοντολογίας (Παράρτημα Ι: Διατάξεις σχετικά με τις Τραπεζικές Χρεώσεις για τη Μετατροπή σε Ευρώ) 1997

Κώδικας βέλτιστης πρακτικής για τη σύναψη και διαχείριση κοινοπρακτικών δανείων

ΣΤ. Απολογισμοί ΕΕΤ/ΕΤΙ

Τίτλος	Έτος
Απολογισμός ΕΕΤ 2017	2018
Απολογισμός ΕΕΤ 2016	2017
Απολογισμός ΕΕΤ 2015	2016
Απολογισμός ΕΕΤ 2014	2015
Απολογισμός ΕΕΤ 2013	2014
Απολογισμός ΕΕΤ 2012	2013
Απολογισμός ΕΕΤ 2011	2012
Απολογισμός ΕΕΤ 2010	2011
Απολογισμός ΕΕΤ 2009	2010
Απολογισμός ΕΕΤ 2008	2009
Απολογισμός ΕΕΤ 2007	2008
Απολογισμός ΕΕΤ 2006	2007
Απολογισμός ΕΕΤ 2005	2006
Απολογισμός ΕΕΤ 2004	2005
Απολογισμός ΕΕΤ 2003	2004
Απολογισμός ΕΕΤ 2002	2003
Απολογισμός ΕΕΤ 2001	2002
Απολογισμός ΕΕΤ 2000	2001
Απολογισμός ΕΕΤ 1999	2000
Απολογισμός ΕΕΤ 1998	1999
Απολογισμός ΕΕΤ 1997	1998

